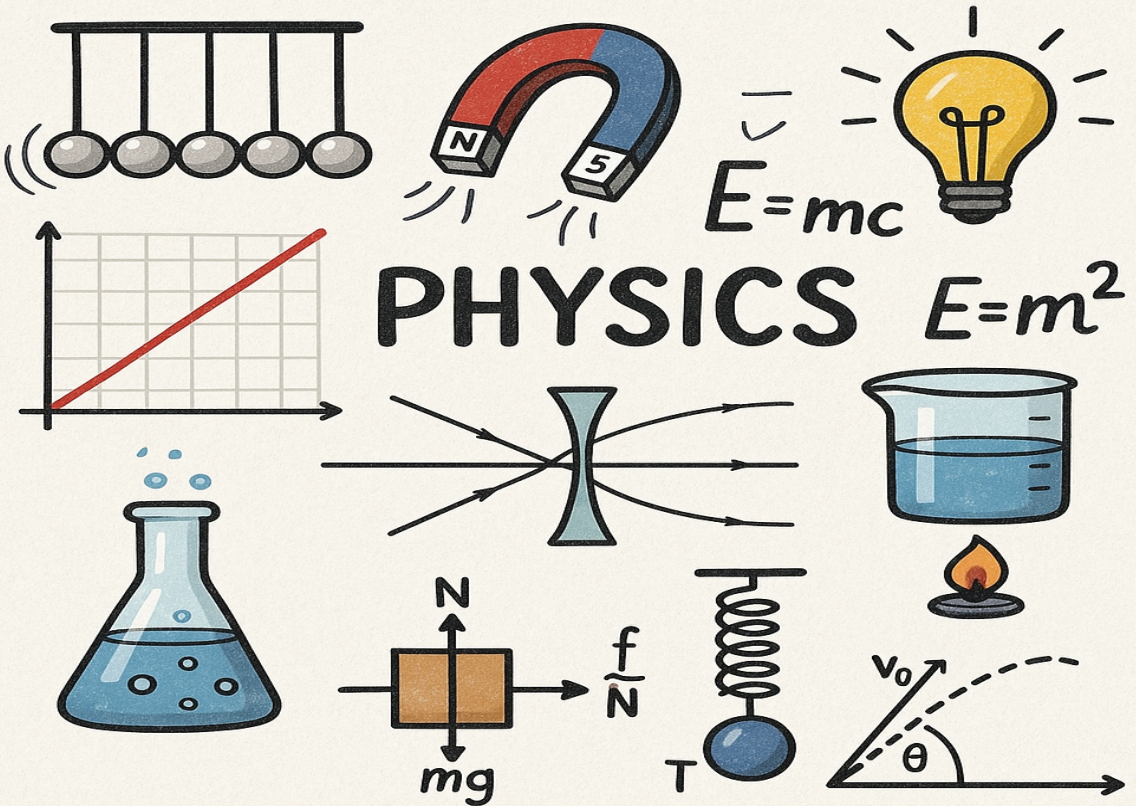

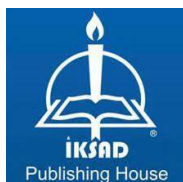
Neçə Qonu Üzərində

YAŞIL SUYERLİ QAFFARİ

Neçə Qonu Üzərində

YAŞIL SUYERLİ QAFFARİ

Copyright © 2025 by iksad publishing house

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by

any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law. Institution of Economic Development and Social

Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TÜRKİYE TR: +90 342 606 06 75

USA: +1 631 685 0 853

E mail: iksadyayinevi@gmail.com

www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

Iksad Publications – 2025©

ISBN: 978-625-378-257-3

Cover Design: İbrahim KAYA

June / 2025

Ankara / Türkiye

Size:16x24cm

ÖN SÖZ:

BU KITABIN İLK BÖLÜMÜ 2021 İLINİN YANVAR-FEVRAL-MART
AYLARINDA İSTANBULCA TURKCƏ ŞƏKİLİNDƏ MƏQALƏLİK
ŞƏKLİNDƏ SƏHMANLANIB. İKİNCİ BÖLÜMÜ AYNİ İLDƏ YAZ SONU
YAY İLKİ YAZILIB MƏQALƏ ŞƏKLİNDƏ. İNDİ İSƏ BUNLARI KITAB
ŞƏKLİNDƏ YAYIRAM.

YAŞIL SUYERLİ QAFFARI

4 DEKABR 2023

(NİLOUFAR GHAFARPOURDAMANAB; RƏSMİ AD)

YAŞIL SUYERLİ QAFFARI

Gilan Universiteti

UOT: 53.51.1.52.2.62

Neçə Qonu Üzərində: Dirəkləndirmək, Dekarti Mehvər, Bo'd-İki Bo'd-İki Bo'd dan Artıq, Özək-Yöney-Dingil, Dərləm - Toptan ya Toplam, Təm Bağıntı, Güc-Uzam Bilim-Üç bo'd Uzay, Tov

Bu məqalə də neçə qonu araşdırılır. Dekartın karteziyən mehvərləri araşdırılır və bu ki nədən iki yöneyli mehvər, üç yöneyli mehvərə çevriləndə, öylə yerləri dəyişilir. Bu sorun, dirəkləndirmək qaydası ilə yanıtlanır. Mehvərin kehrə ya cirmə bağlanması izahlanır, elə ki yöneylər dirəklənməklə dəyişilir. Bunun mexanizmi, Fizikada, usal isə sınınan dənəylərlə izahlanır özəlliklərilə. Bu qonuya ilgili, neçə Fizika - Mətematik araşdırıcının nəzərləridə qonuşulur. Sonucda, nəsnənin bo'dları, bu qonu ilgilənir; Özək, sonsuz iki bo'da, bağlanır. Yöney isə kehrə ya cirmə üç bo'da bağlanır. Bu qonular bütünlüklə, Riyazi - Fizika isə Fəlsəfi nədənlərlə araşdırılır. Artıqdan, qonuşulur ki gücdə, üç bo'da bağlanır. Yəni, Reymanın, Uzam bilim isə gücə dediyi söz yenidən, önəm tapır. Fizika da, bu məqalədə bo'dlarda olunan dartışmadan, bu sonuclanır ki güc, üç bo'dda ola bilər. Nəsa, iki bo'dda, güc yox.

Niyoton araşdıran, güc burda girişi olur. Ancaq bo'dlar üzərində, yeni sonuc ələ gəlir güc sahəsində. İki bo'ddan artıq bo'dlarda, iki bo'da bağlanır; yani, kehrəsiz varlığa. Əniştənin söylədiyi Təm - Am- Bağıntı ya Nesbiyyət, araya gələrək, işığın ayrılması, bu məqalədə bu söylənir; bu am nesbiyyət qaydasına bağlı olan durumlarda, tımməl Tov ya Sürət - zətən yöneysəl olaraq - gərək dəğişilə. Yani Tov, ya aşğa yenə ya yuxari gedə. Yani hərəkəti, tavraqlı olur. Bunlar, mənim araşdırmağımdan, sonuclandır.

Açar sözlər: *Dirəkləndirmək 1, Bo'd-İki Bo'd-İki Bo'd dan Artıq 2, Özək-Yöney-Dingil 3, Dərləm- Toptan ya toplam 4, Güc - Uzam bilim - Üç bo'd Uzay 5, Tov 6.*

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
İÇİNDEKİLER	iv
Giriş.....	5
Məteryal və Metot.....	5
İnkişaf isə Dartışma	9
Nəticələr.....	16
2.1. Uzam bilgili (hındesi ya çizəl ya jeometrik) – Cəbri yürüngə ya fırlanti(sıkl):	17
2.2. İkinci sürəc.....	19
Cəbri Çözüm	21
ƏDƏBİYYAT	27
SUMMARY	33
Резюме.....	34
Leyzer le Grifit deneylerine teze açılar.....	36
Leyzer Üçin Təzə Açılar.....	36
Grifit Dəneyi Üçün Təzə Açılar.....	38
SARS CoV2 nın motivləri isə biyoloji dartışmaları üzərində	38
Nəticə	41
ƏDƏBİYYAT	43
Some New shines about Laser and Griffith's experiment	44
Немного нового об эксперименте Лазера и Гриффита	44

Giriş

Şəkil 1. Dekarti Muxtəssat Mehvərləri

Bunların belə dəyişilmələri, **dirəkləndirmək** qaydası ilə üzə çıxır. Ya belə söyləyək ələ gəlir.

Yəni bilirik və hər kimsəyə bəlli dir ki bu mehvərlər bir birlərinə dikilidirlər (əməd durlar), ancaq nədənsə belə çıxır, bilmirik; elə Ki “Y” yerinə iki bo’dli dekarti mehvərdə, “Z” qərar tapır, “X” aşağı yenir isə bir “Z” başda artırılır, və “Y” nədənsə “X” yerində oturur.

Məteryal və Metot

- Mən sezib və tapdığım düşüncəylə; Dirəkləndirmək; dekarti mehvər və yöneylər üstündə:

Dekarti mehvərlər düz qayda isə yasayla qurulub. Ancaq belə çıxıb qərar tapmaları, dirəkləndirmək qaydası ilə ələ gəlir, ancaq bu dirəkləndirməyə bir mərcələr var:

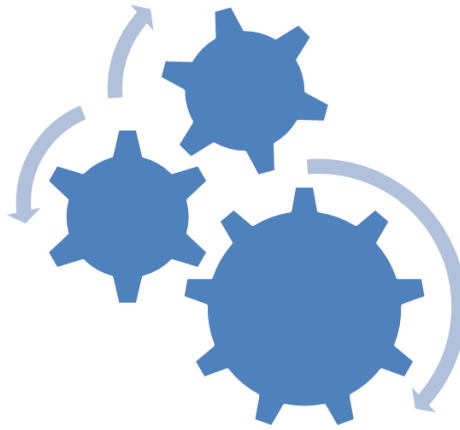
1. mehvərlərin ortaqlıqları - qalıtımları - var isə birlərlərinə bağlıdırlar.
2. hərəkətləri sa’at hərəkətilə birləşir.
3. Dolanmaqları, qalıtımlı - iştiraki - nuktədən ələ gəlir və hər yana dönmələri bu qayda və yasayla dolanır və sabit olur. Bunlar bir nuktədə sığınirlar.
4. Maddiyət üzə çıxan macalda və uzay ya fəzaya ayaq qoyanda, dekartin iki - 2 - bo’dli karteziyən mehvəri, üç - 3 - yöneyli mehvərə çönür.

5. İki - 2 - yöneyli dekarti karteziən mehvər, varlıqda, fizik də tanıdığımız bozon zərrələrində bağlanır. Özəlliklə fotonların işləmələrinə bağlanır. Yani, bozonların kehrə(erp ya cirm)ləri olmayan zərrələrində bağlanır. Bunlar bəllənmiş geyc bozonların gurupunda tanınıb isə araşdırılıb. Ancaq deyə bilərik hələlik bilmirik ətom altı, sayımsal (statistical) tanıdığımız Fermiyonlarda, Leptonların dad ya türlərində, Notrino adlı tanınan zərrələri də bəl burada araşdırıla bilək [55], ancaq üç - 3 - bo'ddan artıq, maddələri varlıqda, iki - 2 - yöneyli dekartın karteziən mehvərlərilə gərək araşdırıraq, yani hər bo'd ki görünməyən varlara ilişir.
6. İki -2- yöneyli mehvərdən üç - 3 - yöneyli dekartın karteziyən mehvərinə ayaq qoymaq, bu günki bildiyimiz bilimlə, eskaler bozonlar gurupuyla ilişir. Ki örnəkdə higz bozonunda, zərrə kehrə tapırkən, tez görüşür isə aradan gedir. Bu üzdən, üç - 3 - yöneyli dekartın karteziyən mehvərin, orada ki onun iki - 2- yöneydən, üç - 3-yöneye ayaq qoymasının hərəkətin göstərib beyinə gətiririk, bircə sa'at hərəkətilə, göstərənəmirik. Yani "Y" yenib "X" yerində oturanda isə "Y", aşağıya yenəndə, yalnız həməən gendə, bu mekanism, sa'at hərəkətilə ilgili olur.
7. Orada ki varlıq maddiyətə ayaq qoyur, örnəkdə higz bozonlarla, ilgilənir [56, 76, 46]. Bu üzdən üç - 3-yöneyli dekartın karteziyən mehvəri üzə çıxır. Bu üzə çıxmaqda sa'at hərəkəti, kat olur və bir yöney artılarkən, bir tanə iki sarılı hərəkət bəllənir. Yani zigzag formasında hərəkət, olur. Maşınlarda tanıdığımız yuvarlaq üyələr ki üstü zigzagdan gələ (1-1 inci şəkil). Bu dediğimiz aşamlar, kuvantomda adlım Eştern-Gerlak adlı tanınan dəneylərlə uyur isə bir təhər demək olar sabit olub [37, 38, 59]. Bundan artıq, yani labratorik yoldan suvay, çizim uz bilim ya sayıncla arşınlayıb, kuvantum mekanikdə belə sayış-sayımlla arşınlanır: ölçənlik deyışlərə ilgili, espinin fırlaq ya dəvərani hərəkətində, espin 2π də ilkdəki yerinə kayıtmır, ancaq 4π də, ilkdəki yerinə qayıtır. [(Bu qaynaqlarda, bu qonuya - Dönərgə ya Roteysın operatoru ya İşlədici konusuna - uyğun dəney isə Fizikal anlatmalı var;] [60, 39, 40]. bu arşınlamada görünən, həməən eştern-gerlak dəneylərilə, uzlaşırkən, burda söylədiyimiz sözlə uyuşur. Yani espin hərəkəti, bütöv fırlaq değıl. Bunu da gözə almalıyıq ki mekanik kuvantum da, fırlanmaq, köçürməkdən ayırım olur.

8. Sonuc, “Z” Yöneyi artırılır. Yani, təməl sa’at hərəkəti olur, yalnız, bir bo’d artırılca ki zərrə kehrə ya cirm tapır, sa’at təməlli hərəkət kat olur. Belə yöney artırılmaq, kehrəsizlikdən kehrəyə ayaq qoymaqla bəllənir, ancaq orada ki “Z” sabit olur isə yöney olur. yani, zərrə kehrə tapıb və cirmi sabit olub.
9. “X”dən, “Z” ə keçmək də sa’at hərəkəti kəsilir. Ancaq, “Z” də cirm sabit olur. Ancaq, aydın demək olar bunu, makroskopik çevrə də, ən iyi görmək olur ta mikroskopik çevrə də, ki sabit halətin çağı daha az olur.
10. Üç -3- yöneyli dekartin karteziyən mehvəri, tez çıxıb, tez aradan gedən halətləri, göstərmir. Yalnız sabit olan halətləri göstərir. Bu sabit olmayan halətlərin göstərməsinə ki örnəkdə, eskaler bozonların, higz bozonlarında görürük, başqa bir mehvərə gərəkli qalırıq.
11. İki -2- yöneyli dekartin karteziyən mehvərin; fotonlarda yani kehrəsiz zərrələrdə və iki - 2 - bo’dan artıq da, rahatca işlədmək olar.
12. Üç -3- yöneyli dekartin kerteziyən mehvərin, makroskopik uzaya açıb yayması, uyğun olur, ancaq fermiyontək sayımsal ətom tanıdıqlarımızda, başqa mehvərlərin işlənməsi daha uyğun ola bilir.
13. **Eştern-gerlak dəneylərin[də], espinin dəvərani ya dolanma hərəkəti və dediğimiz aşamları, gözə alaraq, zərrələrin və maddənin təşkilinə neçə sorular açılır. ki bu söylənmiş aşamlar, ki eştern gerlak dəneylərilə uyğun olur isə espinin dəvərani ya dolanma hərəkətində bilinmiş isə görsənmiş sorunlar, onlara doğanaq olur:**
14. Kehre ya cirm olmayan zərrələrdə; örnəkdə ən çox tanıdığımız sadəcə kehrəsiz zərrə, foton olur. ki bunlar iki - 2 -yöneyli dekartin karteziyən mehvərində araşdırılır və heç sorun buna yox. Ancaq, sorun onda olur ki, kehrə tapmaq başlanır isə sabit olmağa ayaq qoyur. Ən ilk kehrə tapmada ki bəlli olub; 2000 - ikimin - inci miladi ildən buyanada, ya’ni son illərdə: özəlliklə 2012 – ikimin öniki - inci ilin hududunda, araşdırılıb isə həttə “Sern” mərkəzinin dəneylərində, bunun Higz bozonlarda başlanması, göstərilir. Ya’ni eskaler bozonlarda belə olma var. bu qonu, söylədiyimiz aşamlarla, bir sorun tapmır isə uyğun olur. Buna, belə söyləyə bilərik ki zərrənin bu aşmında zərrənin espini dəğişilir. Bu da söylədiyimiz üstə ki riyazi çözümlə uyğun olur. Sorun burda başlanır ki maddə təşkil tapmağa

başlıyır və maddi qalma da sabit olma gərək ola. Ancaq üç - 3-yöneyli dekartın karteziyən mehvəri, Higz Bozon aşamını göstərir ki espin gərək hər dolanmada dəğişilə. Bu, bildiğimiz bilimlə çalışır isə qarşı-qarşı durur.

15. Makroskopik çevrə ya uzay da-da çalışmalar başlayır; özəlliklə yer üzündə, biz çox maddələri sabit görürük. Bunu bu üç - 3-yöneyli dekartın mehvərilə necə çözü bilərik, vaxti hər dolanıb kamil olmada, mehvərin hərəkətinin yöndəminin, dəğişilməsi var? [Burda bu qonu söz olur].
16. Yer üzündən üstə, ya'ni hava olmayan uzay da, Bunu necə uyğun göstərə bilərik? Bunu oranın öz durumu isə halətilə gərək araşdıraq, ki orada necə olur.
17. Üst də söylədiyimiz, üç - 3 - qaytaq da açıqlarımız, var üzündə zərrələrin sayımsal üzəri; Bozon ya Fermiyon olmalarına ilgili görsənmir. Ya'ni zərrə kehrə ya cirm tapandan və kehrə ya cirmli olanda, üç -3-yöneyli dekartın karteziyən mehvəri araya gəlir ki onda bu sorunlar önə çıxır. Bozonların çoxu, kehrə ya cirmli olurlar, Fermiyonlarda belə [olur]. Yalnız, Fermiyonlarda, Notrinolarda deyə bilərik, bu qayda dəğişilə bilər bəlkə.
18. Söylədiyimiz qaytaqlar üzəri, Espinin düzgün ya yarım olması, dekartın üç - 3-yöneyli karteziyən mehvərində etgi buraxmır. Bozonların çoxu isə Notrinolarda, adi olmayan durum görsənməsə, ya'ni Fermiyonların hamısı, kehrə ya cirmli ola bilirlər. Ki üç - 3-yöneyli karteziyən mehvərin durumuna bağlanırlar.
19. Zərrənin üç - 3 - dən yuxarı bo'dlu olması, dekartın üç - 3-yöneyli karteziyən mehvərində, etgili görsənmir. Bizcə, yalnız kehrə ya cirm olmadan, bu qonular isə sorunlar araya çıxır. Makroskopik dünya; aləm ya evrən də-də, üstdəki qaytaqlarda söylədiyimiz durum, önə çıxır.

Şəkil 2. İki - 2 - yöneyli dekartin karteziyən mehvərindən, üç - 3 - yöneyli karteziyən mehvəri; ki belə şəkillə göstərilə bilər, çıxır.

İnkişaf isə Dartışma:

- Sorular, düşüncələr, yanıtlar:

Ancaq hələ bir sorular var;

Nədənsə yalnız üç - 3- bo'd gorsədilir ve tərsim olub, artıq yox.

Dr. Pərvizi dediği söz belə dir ki fizika bilənciləri, üç - 3 - bo'ddan artığı bir bo'dda yığmağıyla açıqlayırlar. İndisə əmələn Estring Teoridə on "10" bo'dda açıqlama var. ve hələ bu nəzər yani üç - 3 - dan artıq bo'dlari bir bo'dda yığıb sıxındırmaq, labratorik isbat olmayıb.

Artıq bo'dlar necə olur ve necə gərək qərar tapa.

Bunu indiki bilimimizə görə bilirik ki, üç - 3 - bo'dda, təcəssum və maddi üzə çıxmaq başlanır, iki bo'd da yox. İki bo'dda foton və maddi olmayan zərrələr, işlənir və üç - 3 - bo'da çıxanda təcəssum və maddiyət başlanır. **Dr. İrani dediği, optic və ətəmi mülkuli korsunda, yalnız səfhə də işığı işlədirlər isə üç - 3 - bo'd, yani dekarti üç - 3 - bo'dda olan mehvər işlənmir.** Bu bizim fizikal bilimimizlə, uzlaşır yani tətbiq edir. Bunu da Zərrat dərindən bilirik ki higz bozonlarında, zərrənin cərm tapması başlanır. Ancaq hələ artıq bo'dların necə olub və kasmoloji də və həyat da tərsim

olur və nədən üç - 3 - bo'ddan artıq tərsim olmur, sorudur. Bu sorulara yanıt tapma üçün artıqdan soruşdum.

Dr. Yəzdani, xətti **sığındırmada** üç - 3 - mərcə işarə eddilər və bu üç - 3- mərcin olmasına inanırlar:

$$\langle A1 \dots AK \rangle = \{t1A1 + \dots + tkAk: t1 \dots tk \in R\}$$

[43]

Mutəğəyyirlər mustəkil olalar.

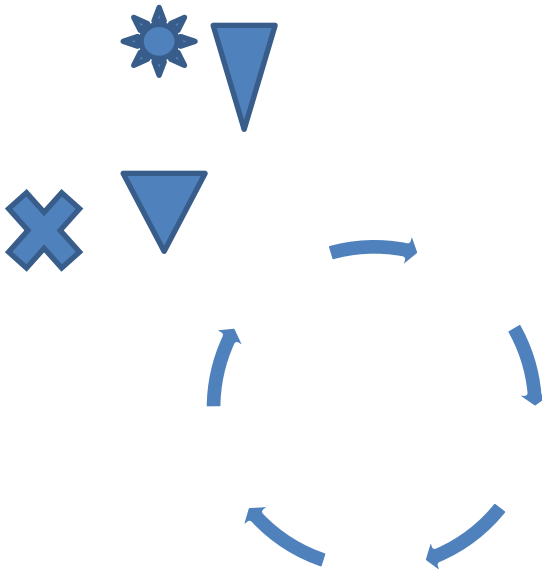
Dirəkləndirilən fəza da ola

Xətti fəza da ola.

Dr. Əbbaspur, ismarışı, tapdığım riyazi qonu da artıq araşdırmasına və harda işlənmələrinə; bu oldu ki, perspektivi baxışlara və gözdə qurulan rəsmləri də anlaşıraq, bəlkə bu başqa sorulrimiza yanıt tapmağa yardım ola.

Araşdırmada belə başa түşdüm ki, **tebii təsvir ya əks ya rəsimde, gərək işığın gəlib ilk yolda rəsim çıxma başlanmada; diverjans, və təsvir qurulma da; kerl araşdıraq.**

Yani

Şəkil 3. Kerl – Diverjans

[66, 64, 78].

Bu qonuda, teqaronu da ehtimalən araşdırmalıyıq ki Dr. Saivər buna əl qoydular.

Perspektiv baxışla aramağı, mühəndis İsmail Gəffərpur dan, aldığım yanıt bu oldu ki, bina yapmaqda, və nəqşə tərsimində; yalnız bu işlənir ki, tikintinin; yuxarı, üst və soldan necə olmasının kağızda tərsim edirlər, ancaq dekarti mehvərlər heç burada işlənmir.

Bu aldığım yanıtla bunun necə bu qonuya ilgili olmasını hələlik bilmirik.

Dr. Mələk fər, təbii təsvirləri araşdırması və bu sorulara yaxınlaşmaq üçün, “multi dimensional” yani neçə bo'dda olanların araşdırmasının ismarış eddilər. Yani həməən qonunu ki Dr. Pərvizi, seminarda biraz açıqladılar. Və genə söylədilər ki Dr.Bakui dan soruşam ki onunda dərslərində, əşəələrin beyinə salması və etgisi araşdırması var. ancaq Dr.Bakui bu mərhələdə, həmin dirəkləndirmək qaydasıla, dekarti mehvərlərin araşdırmasına yol tapmağımı yazıb bitirməyi ismarış edib və artıq vaxt da bu soruları dəqiq araşdırmağın istədilər.

İlk də ki dekarti mehvərlərin necə belə çıxmasını araşdırırdım, Dr. Pərvizi belə açıqladılar ki, siz eliyə bilərsiz bu mehvərləri başqa sariya dolandırarsız, lazim deyil belə baxasız. “ Z ” eliyə bilər başqa cəhət də-də olsun.

Ancaq bu düz çıxmır. Bunu tərsim edən danışmən yani Dekart ki bunu tərsim edib, həməən iki bo'dda olan mehvəri, üç - 3 - bo'dda hayla tərsim edib və yərlərin dəyişib və bir bo'd görünən halət də artırıb. Nədəənsə belə olur soru dur.

Bunun nədən belə olmağın dirəkləndirməklə hall eddim və elə gətirdim.

Bir qonu da dolandırmaq da bu olur ki dolandıran da, biz bir qanunla dolandırırıq və genə hayana dolandırsaq, genə həməən dekarti mehvər həməən dekart tərsim eddiyi cəhət də gərək ələ gələ. Yani yasasi bir olur və fərq edmir.

Bunu həтта **Dr. Muqəddəsi** dən də ki Riyazi ustadıdır larda soruşdum; ki belə **Dr. Pərvizi** tək yanıt yapıdılar, və artıqda, **Dr. Şumali**, dəyişinə ki neçə yandan baxa biləriz də, işarə eddilər ki; dediğim sorum öne çıxır.

Dr. Muqəddəsi, bənim bu sözüümü ki iki bo'ddan artıq, yani üç - 3 - bo'da yetişəndə maddi bo'd və təcəssuma yetirmək başlanır və iki bo'dda olan fəza, təcəssumdan önce dir, və

görülməyən bo'dlara ilgili oluru, fəlsəfi bəhslər düşündülər [73]. Və bu baxışda Dr. Sai vər" in baxışına yaxınlaşdılar ki; fizika riyaziyyə bir fəlsəfə verir.

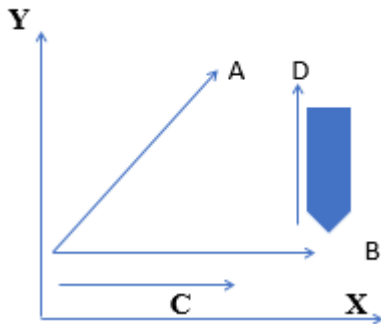
[Bu ki; iki bo'dda olan fəza, təcəssum dan önce dir, və görülməyən bo'dlara ilgili olur, Qura'nın, bu ayəsində tə'yid edir ki; 'Allaho Nurossamavate vəl ərz'. Niyə ki görülməyən bo'dlara və varlıqlara bağlıdır. Bunu hələlik, parantez içində saxlayırıq, niyə ki mümkün dir biraz təğyir verəm ya təkmil edəm.]

Əlbət bu qonuya girişim və onu hall etməyim, Quantom mekanik dərşinə özəlliklə və termo və electro dərşlərinə və bu oxuduğum Zərrat(Partikıl), Geranış[Gravity, Cazibə]yə və Meydan(Field) korsuna olan [ilgili] nəzərimə, riyazi muqəddəmati [isə Fizik-Fəlsəfə] öyrənib və sahmanlamadan başlandı, niyə ki riyaziyyə bağlı dir.

Dr. Muntəqemi, kitabın dikey qerar tapmasila istədilər araşdıralar. Yani bunu olduğu labratovar da bir kitab ve onu fizikal araşdırmayla, açıkladırlar. Elə ki kitabın için və yazıların görməyə, “**Z**” ertefasında, nazirin hərəkəti və başdan baxması gərəkli olur. Artıqdan yöneylərin, sa'atin tərsə cəhətilə hərəkətinə işarə eddilər ki dekarti mehvər çıxmağa gərəkli dir. Ancaq Bu düz çıxmır. Niyə ki iki bo'dda görünən yöneylər(bordarlar) sabit qalır və Dekart tərsim eddiği üç - **3** - bo'dda olan mehvərlər çıxmırlar. [Qonuş isə Fizikal saya dəney; 1398'in Payız termi.][74].

Ancaq, [bən] soradan bunu arayıb hall edən də, belə fizikal dəney edib və yanıt aldım ki **ofəqi** halət də araşdıranda; özəlliklə “minimize” haləti lə rahat görmək ola bilə, sınaşanda və labratorik görəndə, dekarti mehvərin çıxmasına yaxınlaşırıq.

Dr. Qudrət, Muntəqeminin açdığı[nda] necə **Geram Eşmit**'in birəl dirəkləndirməsin anlaşıa bilək, elə ki nədən eskaler vurma ya çarpaz etməğin yanıtı, yöney vurmağa tək işlənilir; daha təhlil eddilər. Niyə ki mənim sorum oldu ki nədən, eskaler çarpışının yanıtı, burda yöney tək, işlənilir. **Dr. Muntəqemi**, **Dr. Şəhbazin** Geram Eşmiti mənə belə açıqlamasın ki;

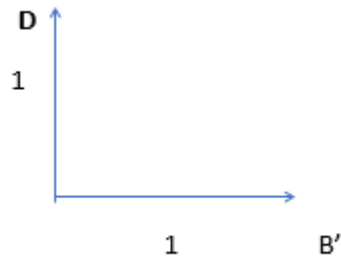

$$C = A \cdot B$$

$$D = A - C, \quad B'' = \frac{B}{B}, \quad D'' = \frac{D}{D}$$

(Yeka moteamed)

Birel muteamid

Və beləcə, üç - 3 - inci yöney ki “E” adlanır, tahlil olur və onun dirəği ki “G” adlanır da ələ gəlir.[43, 80].

Bu açıqlamada, mənim bu soruma ki nədən, “C” lə, yöneytək davranılıb,

Belə açıqladırlar ki;

$C = C_i$ Olub, və çün burda yöneyin “y” və “z”, müəllifəsi yoxdur yalnız bir müəllifə yazılır. Yəni bir təhər yöney düzəlidir.

Dr. Qudrət bu açıqlamani tə'yid edərək artırdılar ki;

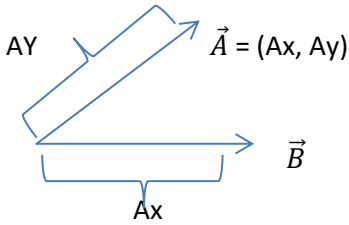
$$\vec{C} = (A \cdot B) \hat{B}$$

$$\hat{B} = \frac{B}{|B|}$$

$$A - C = D$$

Ancaq, bu soru mənə açıqlanmadı ki nədən bu təsvir ki həmən eskaler çarpısının yanıtı olur, “x” olur, hal bu ki gərək “Y” ola. Niyə ki təsvir, burda həmən “image” olur ki gərək “Y” ola “X” yox.

Dr. Tusi, mənim dediğimi rədd edərək belə iki dikeyi olan mehvər də iki yöneyi təhlil edib və açıqladılar:

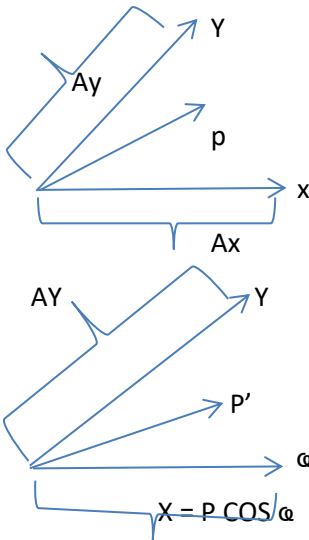

$A_x = |A| \cos \theta$, $\theta =$ bunların arasında olan açıdır.

$$A_y = |A| \sin \theta$$

$$|A \cdot B| \cos \theta = A_x \vec{A} \cdot \vec{B}$$

$$A_x = \vec{A} \cdot \vec{B}$$

[43, 72, 73, 82, 66, 67].

$X=P$; ki həmən təsvir ya kölgə olur.

Dr. Tusi, mənim ısrarıma ki təsvir gərək “Y” ola “X” yox, təsviri “kölgə” qonusuyla istədilər açıqlayalar və onun “x” olmasına işarə eddilər.

Bunun hallına, dekartın, üç - 3 - bo'dda olan fəzayi mehvərlər, mənim nəzərimi aldı ki onda, “X” yerinə, “Y” oturub, və onla, təsvir ya kölgənin, “Y” çıxması düz çıxır.

Ancaq buna təvəccuh edərək bu soru önə çıxdı ki nədən, dekartın üç - 3 - bo'di mehvərlərində, “Y”, “X” yerində və “Z” , “Y” yerində oturur və “ X ” aşağı yenir. Bunu “dirəkləndirməklə” hall etdim. Və bunda beləcə sonuc da ala bilərik ki, dirəkləndirmə, üç - 3 - bo'dda olan fəza da işlənir, və kölgəsi ələ gəlir. Ki bu kölgə, “Y” olur, yəni həməən fəza da ki təcəssum da başlana bilir, hal bu ki iki bo'd, təcəssumdan öncə və görülməyən bo'dlara bağlanır.

Bunu belə hall edəndən sonra, istədim, bu mehvərlərin bu qaydayla qurulmasının, kasmolojida işlənməğın biləm. Bu yüzdən, bunu **Dr. Əlinejadi**dən də ki kazmoloji təhsili alıb, soruşdum.

Dr. Əlinejadi ki Dr. Muntəqeminin yoldaşı və mənim bu sorularımı və öylə yanıtlımı ondan eşidərək və bilərəkid; bu qaydanın kazmolojida olan işlənməsinə yanıtları olmadı. Yəni, bu ki indi ki belə ələ gətirirrik; dekartın üç - 3 - bo'dda olan mehvərləri, dirəkləndirməklə ələ gəlir, bu qayda, kazmolojida hangi yolları bizim yüzümüzə açə bilər? Ancaq bu dekarti üç - 3 - bo'dda olan mehvərlərin mərcinə işarə eddilər və dedilər ki; bu mehvərlərin şərayeti budur ki bir birlərindən mustəqil dirlər.

Ancaq bu da, dekartın üç - 3 - bo'dlı mehvərlərin təhlil edən də düz çıxmır. niyə ki bu mehvərlər gərək birbirlərinə bağlana və bir nuktədən dönə və dolana, elə ki qaydası sabit qala.

Hər halda, eskaler ya daxili çarpını ki, **Dr. Muqəddəsi** və **Şəhbazidən** yenidən soruşdum, hər ikisi onun kölgə ya təsvir ə bağlanmasına işarə eddilər. Və əlbət bence artıq açıqlama da buna gərəkli olur.

Bu konularda, fəlsəfi və erfani baxışlarıda, eliyə bilərik nəzərdə alağ. Əlbət indi belə bir təhlilim yox və sonraya, belə açıqlamağada çalışacağam.

Nəticələr

1.

Bundan aydın ki söyləyək necə iki bo'dlu özək, ki sarılı olsa; dingil söylənir, üç bo'dlu özək ya dingilə çevrilir, maddi yaşamda olaraq isə yaşiyaraq, üç bo'dlu özək ya dingilin iki bo'dlu özək ya dingilə çevrilməsindən qonuşmalıyıq. Dr. Elnaz İrani söylədiyi qonu, derkarti mehvərlər, bo'dlar isə işıq dünyası üzərində yani iki bo'dlu mehvərə, önəmli olur. Şu aydın isə bilgin qonu dur Fizika dünyasında. ancaq, önəmli bu ki bunu qət'i isə düz qonu bilək. görünmələrimiz üç bo'dda olurlar. Bilirik iki bo'dlu zərrələrimiz də örnək də bozonlarda iki bo'dlu zərrələr var. ancaq aydın görməğimiz üç bo'dda olurlar. Yani, “ Z ” bo'du onlarda var. söz bu olur necə bu üç bo'dlu özək ya dingil iki bo'dlu özəyə çevrilir.

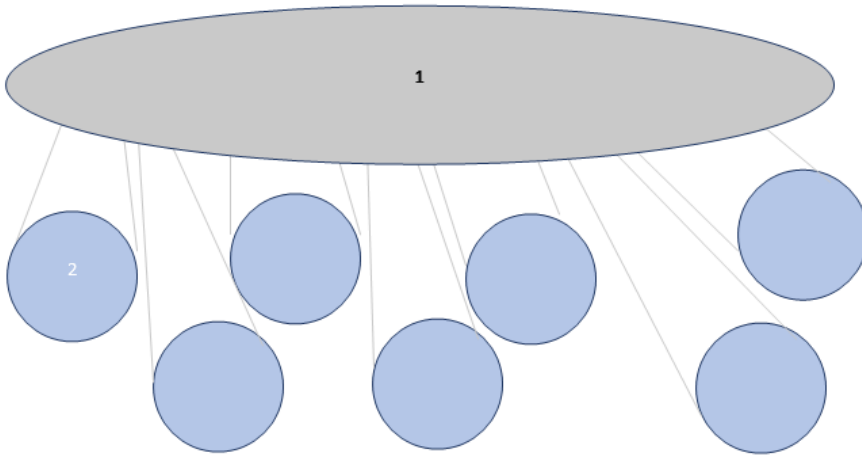
2.

İki bo'dlu zərrələrin üç bo'dlu zərrələrə çevrilməsi, fizik bilimində özəlliklə partikıl bilimində, anlaşılır isə bəllənib bilimsəl dəneylər isə usal bilimsəl yığımlarla söylənir. Higz bozonlarında bu bəhs olurkən, açıqlanır. Yani bu bəllənmiş ki; iki bo'd üç bo'da çevrilir. Ancaq ən aydın qonu maddi görünmələrdə bəllənməyib. Bu ki necə üç bo'ddan iki bo'da çevrilmək olur. Ancaq ölüm isə bəllənmiş tin ya ruh qonusun bilərək, bilirik bu qonu olmalı isə olur. Yani, başda çəkdiğimiz özəkləri, iki sarılı bilməliyik. Ancaq, bu qonunu mutləq ya salt bilmək, bilimsəl isə usal değıl. Bu qonu dayanmalı ki, bir yerdə bu qonu seçilməli olsa, bütünsəl qayda nə olur? Ola bilər ya yox? Yani bir yerdə, iki bo'dlu özəyi mutləq isə çagsız bilsək, qalan nəsnələrə, dedigimiz ged gəlli özək – dingili, sabit isə bir sarılı bilməliyik. Ancaq bu düğünlü olaraq, beyinə yatmır isə xoş gəlmir. Yani çözümsüz qalır. Bunu açmalı isə çözümə yetirməliyik.

Bu düğün belə bilimsəl isə beyinə yatmalı açıqlanır:

2.1. Uzam bilgili (hındesi ya çizəl ya jeometrik) – Cəbri yürüŋgə ya fırlanti(sikl):

● Birinci sürəc:

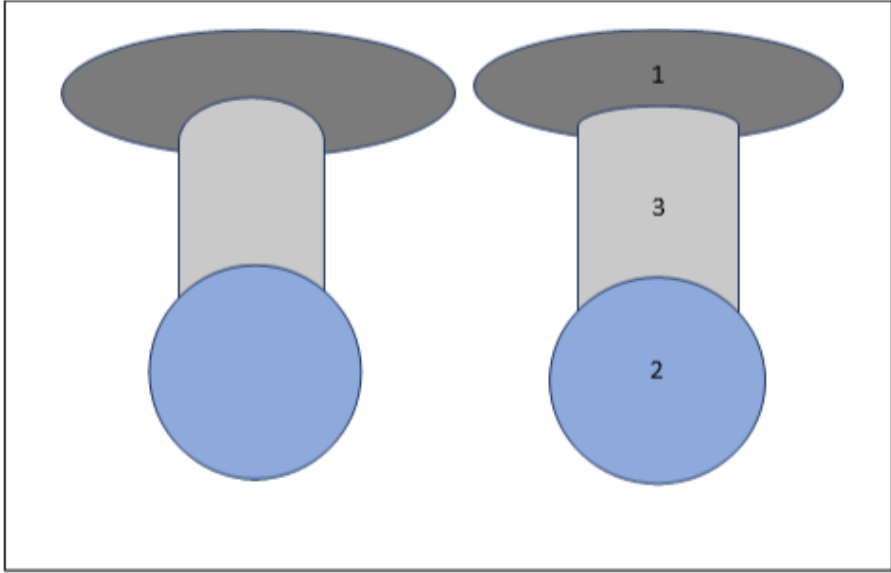
Şəkil 4. Özək – Dingil

● [32, 65, 36,51]. [Bu qaynaqlarda, bəhslərin ilkin də, topoloji-mənifold qonularında buna yaxın, Dərləm yox ancaq toptan-toplam, görsənir isə işlənir].

- 1- Birinci sayı bu şəkil də, bir **tüməl dərləm** dir iki bo'dlu. Yani bir iki bo'dlu **özək** var, dəğişiği yox, çağısız bu durumda. Bu dərləm, özək dir, ki aşağıdakı dingillər ondan dərilir ya ondan var yüzünə çıxır. Təmələndə, bu özək olaraq, sarısız dir. Bütün göstərilən toptan - toplamlar, ondan çıxaraq, onun bir təhər içində olaraq, ondan var alır. Ancaq, göstərilən təkin, hər özək dən çıxan dingilin, bir toptan olaraq, göstərilən isə vari olan məhdudəsi ya sonu var. ya bu müşəxxəsə onun **yöneysəl - vectorli ya bordarli** - özəlliyindən çıxır. Ancaq, birinci şəkil,

özək, olaraq, məhdudə ya qadağa ona tərifi lənmir. Yani bu özək, sonsuz ya nəhayətsiz dərləm dir.

- 2- İkinci sayı bu şəkil də, iki bo'dlu dingilləri göstərir, birinci tūməl dərləmdən var alaraq, ona bağılı olurlar. Ancaq burda ən aşağı ilgilik də göstərilib. Yani belə bir ilgilikdə göstərmək olar.

Şəkil 5. Özək – Dingil ilgiligi

Bu iki şəkil də, hər iki şəkil, bir olur. Yalnız göstərişləri – yapışıq yerlərindən - fərqli olur.

Burda şəkildə, birinci sayı olan üyə - 1 -; özək, ikinci - 2 -; dingil bir toplum ya toptan, üçüncü - 3 -, bunların **ilgiliğin** göstərir ən dolğun durumda. Bu ilgilik burda yani ikinci şəkildə, örnək də **həcmi əntegralla** bu ilgiliğin necə ya nə miqdarda olması, bilinir. burda, **ilgiliğin** ən **umumi** ya **kütləvi haləti** göstərilib isə xas ya özəl halətlər nəzərə alınmayıb.

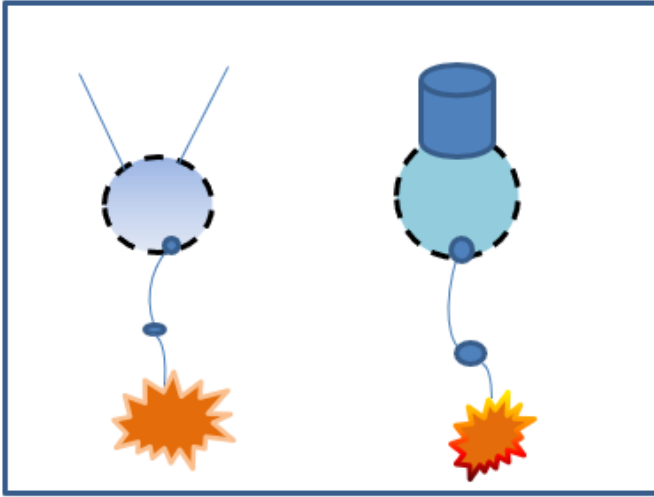
Birinci sayı olan üyə bu şəkil də, dingil olursa, ona bağlanan, dingillərin, riyazi, durumları; örnək də neçə bo'dlu olmaları, fərqlənir. Ancaq, iki bo'dlu, ola bilməz. Bunu həm fəlsəfə, həmdə riyazidən sonuclaya bilərik. İki bo'dlu qadağalı ya sonlu dingildən yalnız, üç bo'dlu, dingillər doğula bilər öylə ki riyazidə,

bu iki bo'dlu dingildə, bir **iki bo'dlu özəyə** yani **iki bo'dlu son'sız** – **nəhayət'siz** - **dərləmə** bağlanır ki birinci isə ikinci şəkildə bu ilgilik göstərilib. Özünə bağlı ola bilməz, Yani iki bo'dlu, özəkdən, yalnız iki bo'dlu dingillər isə üç bo'dlu ya artıq olan dingillər yaranır isə doğulur. Öylə ki, bu özək, özünə bağlı ya öz əl dir. Özünə bağlı özək ki birinci şəkildə göstərilib, dingillərlə ki ona bağlı olurlar, ən aşağı ilgiligi həmin birinci şəkildə göstərilib ki bu ilgilik, örnəkdə **sət'hi əntegralla** hesablanı bilər. Yani bu dingillərin hər birisinin özək - dərləmə çeşidli ilgiligi, əntegegralla ələ gəlir. Ancaq, bu dingillərin bir birlərilə ilgiligi, ya bütün dingillərin hesabi, **zigma** ya **riyazının təməl qaydaları** ələ gəlir. hər dingilin içinin hesabıda, ona bağlı toptan ya toplamın necəliyinə ilgili olur. Yani, bu ələ gələndən sonra, ilgiligi qalan dingillər ya toptan-toplamlarla hesablanır.

Bütünlüklə, bu şəkillərdə olan göstəriş isə onların açıqlaması, fizika da, [bir miqdari]ən tanınan bilimlərdə; **topologi** isə **mənifold** da qonuşulur. yaniki məhz fizikin özəlliklə **graviti** isə **kazmologi** – **cazibə** isə **uzay tanıtımının** –[ın]da girişi var. bu bəhs, həтта fəlsəfəyə də girişi var.

2.2. İkinci sürəc;

Söyləndi ki, iki bo'dlu çağsız özək var, dəğişigi yox. Bir sıra dingillər ondan yaranır yani doğulur. Ancaq onun içində, mekanismi günəş yürüngəsində tanıdığımız gün təkin değıl. Yani örnək də öylə ki, Hidrojen, Helyom, ... ünsürlərinin əkşen - ri əkşenləri olaraq, böylə yanmağıla üyələri; burda həmin ünsürləri, azalır sönmək çaği yetişir.

Şəkil 6. iki bo'dlu varlıq, üç bo'dlu varlığa çevirilib,
beyindən – aradan gedməsi sürəc tez tez

Bu qaynaqlarda, Fizika izahlarında bu şəkilə uyğun izah ya bəhs var. Bir sıra şəkillərdə, bu şəkilin bir yerilə uyğun olur: [10, 46, 41, 42, 61]. Biyoloji qaynaqlarda, Biyoloji sikllərdə, şimi üçün olan qaynaqlarda-da, əksin- riəksinləri araşdıranda, şunlara uyğun bir sıra qonular var.

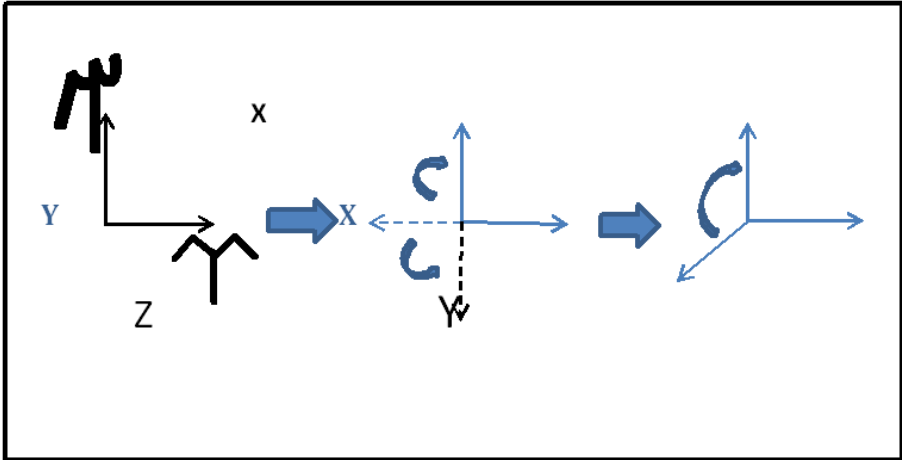
Higz təkin olan varlığ, təzə bulut olaraq, qıssa çağda maddəyə dolur. Bu iki bo'dlu dingillər, maddəyə dolaraq, üç bo'dlu olur. Görüşə çıxan zərrə yani nəsnə olur ki tez – tez beyindən- aradan gedir. Bunlar, təcrübi sınağa gələn olur ki bundan önce bilim sahəsində sınıanıb. Fizika dan suvay, örnək də, sellulların yaranıb doğulan, üzə çıxıb, ölən sürəci təkin, biyologidəki selluldan xırda nəsnələrində – də, bu qonu var. yani bütün varlığa **şamil** olur. Bu sürəc, mudam sürəkli - daima - olur. Ancaq, Öylə dir ki, maddəyə dolaraq ki tez aradan - beyindən gedir, bir başqa enerji üzündə davam ya sürək tapır . Bu qayda, enerji – maddə, özəlliklə enerjinin bəqa qanunundan alınır. Bu sürək tapma işə başqa enerji üzünə çevrilmə, daha artıq, üç bo'dlu dekartı dingili, iki bo'dlu dekartı dingilə bağlandırır.

Bu sürəc ya porosə, ayırdan, yinə dal ba dal dayanmaz var. yani **maddənin sabit, dayanması yox**. Bu sürəc, həman iki bo'dlu

dingilə bağlı[dır]; istər maddəyə dola ya yox. Üç bo'dlu olursa, İki bo'dlu sarılı qadağalı dingil də, bu sürəc də, onla içində var yani ona bağlanır. [Sonucların biri də, bu məqalənin qurtulmasından iki il yarım - 2/5 - öncə yazdığım məqalə olur ki 2018 inci ilin yayının Zumar - Septambr- inin ilkində, "Varlıq" dərgisinə yollanıb ki sonra "Teribun" saytında 1399(2020) da yayıldı. Qonusu; "Evlənmək, Sözcük isə İnsani İrtibat Yasalarında". Bu yayılmış məqalə, bu məqalənin ilk sonucunda olan sorunu biraz yanıtlıyır ki necə üç - 3 - bo'ddan, iki -2- bo'da keçir[ilir]. Bu məqalə bu məqaləyə sonuc olarkən, ilk yazı da olur ki Riyazi – Fizika formulasıyonu yox, ancaq termodinamik, formul isə yasalari təkin, sınıanmış olub isə İşraki – Elli fəşəfəsi var. Bu iki il yarım -2/5- öncədə 1397 (2018 -2019) də Varlığa göndərilmiş isə 2020 də Teribunda yayılmış məqalə; ikinci sonuca da, Təcrübi nədənlər isə işraqi - elli Fəlsəfəylə ilgili olur.] [8, 44].

Cəbri Çözüm:

[Bu məqalənin ilk isə ikinci sonucu, Özək – Dərləm ə ilgili olan özəl Riyazi – Fizika sını açıqlayır. Yani; yer üzündə Özək – Dərləm üçün adamlara bilinən Riyazi – Fizika – Fəlsəfəni ki təməl ya altlıq riyazi – fizika ya bağlı olur, bu həd'dən artıq, Özək – Dərləm üçün Riyazi - Fizika bilmirik].

Şəkil 7. Cəbri çözüm

Soldan sağa, ilk də ki karteziyən, dekarti mehvər, bir özək, ki çağırsızdır. Özəyin mehvəri, iki bo'dlu dingillə ayrı olaraq, tanımaq isə adlamaq üçün, qədim “ **Gök Türk** ” ələfbasilə adlanıb. “ Y ” mehvəri, göktürk “ N ” sözcüyülə göstərilib. “ X ” sözcüyü, göktürk, “ R ” sözcüyülə, göstərilib. İlk də ki iki bo'dlu özək, bo'dlari nəhayətsiz ya sonsuz olur yəni: $(\infty, \dots, \mathbb{R}$ ya $\infty)$. Bu özəlik, onun özək isə sarlı yöneysizliyiindən çıxır.

İkinci aradaki iki bo'dlu dingil, həməni bildiyimiz dekarti karteziyən mehvərlərdirlər ki həm baxanla yerlərin çeşidli görə bilərik, həm ana olaraq, üç bo'dluya çönərək, yerləri dəyişilir. “z” sabit olmamış, bu da kıssalıdır. Arada ki, İki bo'dlu dingil, bo'dlari “ 1 ” dən ta [ən çoxlu] “ n ” edək olur. “ n ” hər bir qadağali ədəd ola bilər yəni: $(1, \dots, n)$.

Nəsə, belə olur ki, iki – 2 – bo'dlu özək'dən, dingil karteziyənlər, çatışır. Hər bir yerəl nənə, hall edməgə öznəni tosf edib. Yalnız o ki var, özək - nən – dən, dingil karteziyən bitişir. Bunların, isbatı; fəlsəfə, riyazi: uzam bilgi, təzə riyazi, riyazi isə fizikin cəbr- sınığı yığmaq -inin çeşidli sahələri; zigmayı uzay, əntegrali uzay, tərkibi uzay, ... isə topoloji dən ta gıraviti – kazmoloji'dən ola bilər. Yəni bu bilimlərdə, bu qonuya, giriş isə isbat var. yəni bu gərək göstərilə isə sabit ola ki iki bo'dlu sonsuz özək var, onla bunlar ələ gəlir.

3.

Mən, istədiyim bir topoloji isə mənifold kitabını, internat da gugel koromda arayarkən, topoloji kitabın tapıb danlod eddim, ancaq istədiyim mənifoldu ki onu yalnız rəng ya boyasından tanıyırdım, tapmadım. Bu serç eddiyim zaman ki çox mekanik mühəndisliyiinin korsundan qaynaq isə görməli varidi, “ Elmo Sən'əte İran ” universitetinin riyazi ustadi; Mehdi Nəcəfi xahın fotosun açanda, bu səfədə, bir imeyc ya foto gördüm, [75]. Reymanın fotosun qoyub isə Reyman – Eynşteyn dən bir mətn iki qıssa cümlədən yaymışdı: güc, uzam bilimin məntiqi sonucu dur. Doğa ya təbiətin yasa ya qanunlari yüksək bo'dlarda saya ya türküsaya dır. Buna isə Əniştən, Reymanın Riyazi də, uzam bilim üzərində deyən söz isə Reymanın uzam biliminə [uyğun], Fizikada, Am ya Tum nesbiyyət [deyən söz]də yetişdi. Əniştən dən də, öncə bunu oxumuşdım ki söyləyib, doğanın qanunlari saya dır. Bunu bu

illəri hall etdiyim Riyazi isə Fizika sorunları isə araşdırmalarda, şəxsən sınamışım. Yaşam – Topraq tanıtımı isə Fəlsəfə – Politik də - də bunu sınamışım.

Ancaq foto da yazılan Reymandan olan sözü heç anlamadım. həmin burda yazdığım təhqiq isə bo'dlar üçün yazdığım bilimsəl sözləri oxuyub murur edərkən, birazda serç eddim. Reymanın bu uzam bilimdə olan söz, bo'dları anlayarkən, anlaşılır. İki bo'd isə iki bo'ddan yuxarı bo'dlarda, maddi nəsnə yox. Üç bo'dda maddi uzay, örgütlənir. Öncə də bu məqalədə söylənib [56, 76, 46]. Niyoton araşdırən, güc burda girişi olur. Ancaq bo'dlar üzərində, yeni sonuc ələ gəlir güc sahəsində. İki bo'ddan artıq bo'dlarda, iki bo'da bağlanır; yani, kehrəsiz, varlığa.

Söylədiyim isə araşdırmağım, bu oldu ki, uzam bilim, üç bo'da bağlanır yani maddi təbiətə. Doğə da çizəl bilim anlaşılır. Fors ya güc də, bu üç bo'd uzay da var. yani, fors ya güc, uzam bilimin sonucudur ki bu uzam bilim, üç bo'd maddi uzaya bağlanır:

$$\sum F = ma = m_{ass} \frac{\partial v}{\partial t} \text{ ya } m_{ass} \frac{dv}{dt} = m \frac{\frac{\partial x}{\partial t}}{\frac{\partial t}{\partial t}} \text{ ya } m \frac{dx}{dt}$$

$$a_{[cceleration], tezlik \text{ ya } tav} \longleftrightarrow_{birim} m/s^2, F$$

$$\longleftrightarrow_{Birim} \text{niyoton} \quad (1)$$

Artıqdan, çəki ya Ağırlıq da, yerdən maddi nəsnəyə girən forsa bağlanır. yani ginə bu üç bo'd uzam bilim də anlaşılır. Niyoton anlayışı isə tapdıqla, bu cazibə forsuna bağlanan çəkini, Eniştən, tum bağıntıla, dərinlədir. Ancaq, yer üzündə, həmin Niyoton ələ gətirən qanun yinə çoxlu işlənir:

$$F_1 = F_2 \quad (2) \xrightarrow{\text{emel ise ekssolemel kanunu}} F = \frac{Gm_1 m_2}{r^2} \quad (3), g=$$

$$G \frac{m_1}{r^2}, m_1 = m_{yer}, m_2 = m_{bir nesne} = m, r = \text{iki nəsnənin}$$

arasi ya yer üzərində; $r = R_e + h$, $h =$ nəsnənin yer dən olan

$$\text{irtifasi} \xrightarrow{\text{Ağırlıq ya Çəki gücü}} \sum F = ma$$

$$\xrightarrow{\text{yer üstündə olan nəsnəyə}} F \cong w = mg \text{ Ağırlıq ya çəki gücü ya}$$

yardən nəsnəyə girən güc , $g \approx 9/8 [m/s^2]$ cazibənin

$$\text{tezlik ya tavi} , G = 67384.10^{-11} \frac{m^3}{kg^1.s^2} \text{ cazibənin sabiti} , F =$$

iki nəsnənin arasındakı cazibə gücü. (4)

4.

Eynşteyn, gelişməli riyazilə, Fizika da belə düşündü; Niyotondan, cazibə gücü adlanan, cazibə meydana işə uzay - zaman, kehrə ya cirm etgisinin sonucuyla, inhenasi olur. Yani, bunu uzam bilimə əl aparmamış, anlatdırdı işə 1915 də yaydı. Yani səy eddi uzam bilimsiz, Fizika kanunların anlatdıra.

Bu kanun belə söyləyir ki; “maddə, uzay – zaman ayrılmasının qaynağıdır. Maddə, kuvantomi hevass – özəllik ya kankertlər - olarkən, belə bəkləyə bilərik ki uzay – zaman belədir” [3].

Bu görünür olub; zərrə, yolunda azad suqutu - suğutu - olur işə ya uzay - zaman yöneylərinin dəyişilməsinin sonucu ki zərrənin sür'ət ya tovon göstərir; zərrənin yoluna ilgili dir. “Riyazi diliylə yani buki, Niyoton qanunun da olan ittisal ya ilgilik, əntegral almır. Bundan tum bağinti ya ceneral nesbiyə də, belə sonuclandır ki, uzay – zaman, əyri dir” Buda söylənib ki, azad suqut da, zərrənin nesbi tav ya tezliyi var. Sonucda niyotoni cazibiyə, çizəl formulasıyon anlaşılıb ki hər muxtəsət qurğu ya dəzgah da ötgün dır [17, 6, 29]. [İlk övnə soru olan, fikri sınaq ya dənəmə, Hekman işə Şüking də söyləndi]; [7]. Bu çizəl söylənmədə, çəkilən etgilər – nəsnələrin azad suqut da olan nisbi tav ya tezliyi – ittisalın muştəqqilə ilgili dir. Bu bunu göstərir ki necə, çizəl şəkilin təğyiri, kehrə ya cirmdən qaynaklanıb [19].

Böylə bilinib Fizika da; normal kuvantomi meydanları ki modern ilköşəl zərrələrin təməlin qurur, iyi təqrib olur, mikroskopi zərrələrin davranmasını araşdırmağa. Bu, yer üzündə olan meydanlara tay; sarsız cazibə meydanlarına işlənir [34, 48, 33][Auyang da 1995 də daha iyi anlaşmalı mururu var]; [12].

Ancaq cazibə, hər yerdə öylə güclü yani inzarlı olsa ki maddəyə etgi buraxa isə özünə kuvantayı edmək istəməyə, bu yerlərdə, Fizika bilənciləri, kuvantomi meydan nəzəriyyələrini əyri uzay – zaman üçün, söyləyiblər. Bu nəzəriyyələr, am ya ceneral nesbiyyəti işlədirlər [47, 13].

Qıssa bu ki, Eynşteynin 1911 deki təzə tum ya ceneral bağıntı nəzəriyyəsilə, işıq ki başqa ulduzlardan gəlir, gərək günün əlilə əyrilə [1]. Bilgin bu olub ki, bu örnəkdə gün təkin ulduzların, cazibə meydanların dan baş tutur ki onun kehrə ya cirmindən qaynaqlanır, yani böyük üç bo'dlu kehrələrdən. Ancaq bu məqalənin sözü budur; bu etgidə, gərək işığın sür'ət ya tovu normal düz hərəkətində, gün təkin böyük kehrənin meydanından keçəndə, dəğişilə yani tav ya tezlik alaraq, yoluna bağlı, ya aşağı yenə ya yuxarı gedə. Yani azad suqut - suğut- olan yerlər mənzur değıl [ki deyilmiş tum ya am nesbiyyət ya bağıntı bəhslərində, bu üçün söylənib]. Həmin ki böylə böyük kehrənin meydanı yanından geçir, gərək bu olay ola. Sür'ət ya tov, sabit qala bilməz.

Fizika diliylə, işıq, normal hərəkətində, örnəkdə günə yetişməmiş, düz xətdə hərəkət edərək, tavsız böylə muadiləsi var:

$$\vec{V} = \frac{\Delta \vec{x}}{\Delta t} \quad (5), \quad \vec{V} = \frac{d\vec{x}}{dt} \quad \text{ya} \quad \frac{\partial \vec{x}}{\partial t} \quad (6), \quad \mathbf{x} = \mathbf{v}t \quad (7), \quad d\vec{x} = \vec{V}dt \quad (8);$$

düz xətdə sabit tovla – sür'ət- tavsız ya tezlik siz, hərəkət edən nəsəninin, hərəkət muadiləsi [62, 71, 70].

, $\mathbf{x} \cong$ məkan muəllifəsi ya simgəsi, metirlə, hesablanır, $t =$ geçirilən zaman, $\mathbf{v} =$ tov ya sür'ət .

$$V_x = \dot{x} \quad , \quad a_x = \dot{V}_x = \ddot{x} \quad , \quad V_{elosity \text{ ya } tov} \xleftrightarrow{\text{Birim}} m_{eter}/s_{econd}$$

$$, \quad V_{x,y,z}$$

$$c = 299792458 \text{ m/s} \approx 3 \times 10^8 \text{ m/s} \quad (9)$$

Söz budur, beşinci, altıncı isə yeddinci rəvabit də göstərilən formullar təkin, Üst dəki Fizikal ya Çizimsəl izahlar üzərinə, işıq nəsənəsi istər foton söylənə işıq dalğası, gün təkin bir böyük kehrənin örnəkdə cazibə meydanından keçəndə, tum bağıntı ya am

nesbiyyət lə, inhina tapır yani ayrılır, məkani təğyir edir yani dəğişilir, həmin saya rəvabit lə, bu anda, altıncı rabitəyə uyğun (6) [57], ləhzei sür'ət tapır vaxtı ayrılır, ya'ni, məkan təğyir edərkən, sür'ət ya tovun yöneyi yani sür'əti, gərək dəğişilə. Yani işığın sür'əti gərək Fizikal sabit olunmuş rəvabitlə, ya işıq sürətindən aşağıya yenə ya yuxarı gedə. Bilinmiş işıq sür'ətində qala bilməz. Yani bu ləhzə də; nəsnənin sür'əti;

$$3 \times 10^8 m/s < \overrightarrow{V} > 3 \times 10^8 m/s \quad (10)$$

Am nesbiyyətdə yayılan izahlar ki burda önəmləri gətirildi, hendesə ya uzam bilim dən qonuşur. Hendesə, Üç bo'dda ola bilər məqalə də söylənən nədənlərlə. Artıqdan, məqalədə, iki - 2 - bo'ddan üç - 3 -bo'da çevrilmədən qonuşdıq. Yani nəsnənin, kehrə ya cirm tapmasından. İşıq nəsnəsi, bu ləhzəyə yetişərək, ayrılan zaman, həmin məqalənin ondoqquz - 19 - qaytaq ya qatında söylənən dək ya soraki izahlar üzərində, ayrılan zaman, gərək kehrə ya cirm tapa yani "Z" bo'du ona artıla. Bu anda hendesə tapır [8]. Tav ya tezlik alaraq; örnək də böylə olur:

$$X = x_0 + V_x t + \frac{1}{2} a t^2 \quad (11)$$

Bu rabitə vaxtı olur ki sabit tav ya tezliklə hərəkət edə.

Bunlar, bu məqalənin təzə sözüdür Fizika sahəsində. Ancaq, söylədiyim təkin, am nesbiyyətdə, bir sıra məkanlarda – da, azad suqut – suğut – dan qonuşulub. Yani bu halət var bir sıra məkanlarda. Ancaq bu məqalədə söylənən təkin, bu azad suqut ya suğut dan suvay, bu iki durum - 2 - da önə çıxır. Bu iki durum da nəsnə, işıq sürətindən çox ya az sür'ət tapır. Azad suqut ya suğut ləhzələri təkin, bu ki, nəsnə hangi duruma düşəcək gərək hesablanı ya hesablanmalıdır.

Nəsə böylə olur, İşıq sür'ətindən yuxarı aparmaq üçün, gərək nəsnə gün təkin böyük kehrə ya cirm cazibəsinin meydanına atıla muəyyən bir məkana ki sür'ət aşağıya yenmiyə ya azad suğut ya suqut etməyə [50, 9, 49, 17, 6, 29, 7, 51, 65, 33, 4] Bu sür'ət bir an törənəndən sonra, ya'ni tav ya tezlik alandan sonra, həmin ani ya

lähzei sür'ət ya tovdada bir – 1 isə iki - 2 -inci sonucda yaptığım dərləmin; boş ya topoloji toplam ya toptan isə mənifoldların mane'siz durumlarında - davam edəcək [11, 18, 62, 71, 81, 70].
Yani:

$$\vec{\vec{V}} = \vec{V} \quad (12)$$

Bu yenmiş ya yuxarı gedmiş sür'ət oracaq davam edəcək ki am nesbiyyət ya tum bağıntı da deyilən durum törənməyə. Adlanan boş uzay ən iyi davam edəcək [8, 44].

Ancaq aydın ki, hətmi gün təkin durumda olan yerin meydanına atılsa, sür'ət sabit qalmaz isə dəyişilər. Bu durum, yerdə – də, icad ola bilər yəni yarana bilər ya törənə bilər. Fizika dan bilirik, qanunlar, şərayit ya durumlarla yaranır ya törənir. Bu sonucda, aydın ki, gün, çox işıq[ya əşə'a, ...]ların önün alır isə qoymır yerə yetişsin, niyə ki, günə yetişərək ayrılırlar isə oyan buyana gedirlər. Ancaq, gün özü də yanaraq, azalır isə sönməyə gedir [4].

ƏDƏBİYYAT

Periyodik yayınlar:

1. Andrzej S. (2003). Myths in science. *EMBO Reports*, 779, 236.
2. Ashby N. (2002). Relativity and the Global Positioning System. *Physics Today*, 55 (5), 41- 47.
3. Carlip S. (2001). Quantum Gravity: a Progress Report , *Rept. Prog. Phys.*, sec.2, 64 (8), 885–942.
4. Einstein A. (1915). Die Feldgleichungen der Gravitation. *Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin*, 844–847.
5. Greenstein J. L., Oke J. B., and Shipman H. L. (1971). Effective Temperature, Radius, and Gravitational Redshift of Sirius B. *Astrophysical Journal*, 169, 563.
6. Havas P. (1964). Four-Dimensional Formulation of Newtonian Mechanics and Their Relation to the Special and the General Theory of Relativity. *Rev. Mod. Phys.*, 36 (4), 938 – 965.

7. Heckmann OHL, Schücking E. (1959). Newtonsche und Einsteinsche Kosmologie. in Flüge, S., *Encyclopedia of Physics*, 53, 489.
8. Suyerli Qaffari, Y. (1399 ; 2020, Yaz) . Evlənmək, Sözçük isə İnsani İrtibat Yasalarında. *Tribun*. (<http://www.tribun.one/djarimubareze/qadinlar-zanan/2913-2020-05-07-19-52-07>)

ياشیل غفاری انولنمک، سۆزجوک ایسه اینسانی ایرتیباط یاسالاریندا

Qaffari Y. (1397 ; 2018, Zumar- Septambr ayının son günləri). Evlənmək, Sözçük isə İnsani İrtibat Yasalarında. *Varlıq Dərgisi*.

9. Will, Clifford M. (2006). The Confrontation between General Relativity and Experiment. *Living Rev. Relativity*, archived from the original on 23 May 2013, retrieved 2007-06-12, *Living Rev*, sec. 2.

Kitablar:

10. Amjadi A., Nazari Mahrou, H.M. A. (1395). *Modern Physics*. Forth Press, Tehran: Modarresan e Sharif.
11. Arnold V. I. (1989). *Mathematical Methods of Classical Mechanics*. (ch. 1). Springer.
12. Auyang S. Y. (1995). *How is Quantum Field Theory Possible?*. Oxford University Press.
13. Birrell N. D., Davies, P. C. (1984). *Quantum Fields in Curved Space*, Cambridge University Press.
14. Cheeger J., Ebin, D.G. (2008). *Comparison theorems in Riemannian geometry*. Providence, RI; AMS Chelsea Publishing: Revised reprint of the 1975 original.
15. Daşkın A. (1386 ; 2008). *Türkçə – Farsca Daşkın Sözlüyü; Azərbaycan Türkçəsi – Dəri Farsca*. 3.Baskı, Təbriz: Əxtər Yayın evi.
16. Düzgün H. [H.M.Sadigh]. (1383 ; 2004). *Ancient Turkish Epigraphs; Qədim Türkçə Anukları – Orxun Abidələri*. 1379, Üçüncü yayın (3, ss. 52-54, 56-57).Tehran: Setad Nəşr Asar e Dr. Sədiq.
17. Ehlers J. (1973). *Survey of General Relativity Theory*, In Israel, sec. 1.2 (pp. 1–125). Werner, Relativity, Astrophysics and Cosmology, D. Reidel, Israel.
18. Ehlers J. (1973). *Survey of General Relativity Theory*. In Israel, sec. 1.2 (pp. 5f). Werner, Relativity, Astrophysics and Cosmology, D. Reidel, Israel.
19. Ehlers J. (1973). *Survey of General Relativity Theory*. In Israel, sec. 1.2 (pp.10f). Werner, Relativity, Astrophysics and Cosmology, D. Reidel, Israel.

20. Fərzanə - Qosi - ME. *Azərbaycan Türkcəsinin Grameri* (1). Basqı: Keyhan, Litografi:Tabriz, Hadi Yayın Organi, Təbriz: Nəşr Fərhəng.
21. Güldiken [Golkarian] K. (1379 ; 2008). *Rahnama Türkce, İngilizce, Farsca Sözlük; İstanbulca Türkcesi, İngilizce, Deri Sözlük*. Second Edition; İkinci Düzək, Tehran: Rahnama Press” Rahnama Yayın evi.
22. Haghshenas A. M., Samei, H., and Entekhabi, N.(1379 ; 2006). *Farhang Moaser Millenium English – Persian Dictionary (A-L, M-Z), Farhang Moaser Hazare English – Deri*. Tehran: Farhang Moaser.
23. Jackson J. D. (1390). *Classical Electrodynamics*. Revised Edition, Hayek Qoltuqchian – A.A. Hashemi, Editor. First Prescription, Translated by: QA Moghaddam, SH Okati, 1394; Ninth Press, Tehran: Araks.
24. Kanar M. (g.h). (1374 ; 1996). *BÜYÜK FARŞÇA-TÜRKÇE SÖZLÜK*. Tehran: Şirin.
25. Kardar M. (2007). *Statistical Physics of Particles*. Department of Physics, Massachusetts Institute of Technology (MIT), First Published, UK: Cambridge University Press.
26. Kaşğərli Ş. M. inbe H. (1383). *Divan Luğatut Türk*. Tərcümə isə Düzəliş; Dr: Hüseyn Düzgün (Məhəmmədzadə Sədiq), Təbriz: Əxtər Yayın Evi.
27. Kennefick D. (2005). *Astronomers Test General Relativity: Light–bending and the Solar Redshift*. in Renn1 (pp.78 – 181). Jürgen, One hundred authors for Einstein, Wiley–VCH.
28. Kennefick D. (2007). *Not Only Because of Theory: Dyson, Eddington and the Competing Myths of the 1919 Eclipse Expedition*. Proceedings of the 7th Conference on the History of General Relativity, 2005, Tenerife.
29. Künzle H. P. (1972). *Galilei and Lorentz Structures on spacetime: comparison of the corresponding geometry and physics*. (17, pp. 337–362). Ann. Inst. Henri Poincaré a.
30. Lizhen J., Athanase Papadopoulos, Sumio Yamada, Eds. (2017). *From Riemann to Differential Geometry and Relativity*. (XXXIV, p. 647). Springer.
31. Misner C. W., Thorne, K. S., Wheeler, J. A. (1973). *Gravitation*. (§ 38,5). W. H. Freeman.
32. Munkres J. R. (1975). *Topology, Second Edition*. 2000, Massachusetts Institute of Technology, United States of America: Prentice Hall, Upper Saddle River.
33. Peskin M. E., Schroeder, D.V. (1995). *An Introduction to Quantum Field Theory*. Los Angeles: Addison–Wesley.
34. Ramond P. (1990). *Field Theory: A Modern Primer*. Los Angeles: Addison–Wesley.

35. Rindler Wolfgang. (2001). *Relativity. Special, General and Cosmological*. (pp. 24 – 26). Oxford University Press.
36. Saeki O. (2004). *Topology of singular fibers of differentiable maps*, Berlin: Springer.
37. Sakurai J. J. (1994). *Modern Quantum Mechanics*. San Fu Tuan, editor, Revised Edition, Stuart W, Johnson, Sponsoring Editor. Jennifer Duggan, Assistant Editor. Roy Logan, Manufacturing Manager. (ch. 1, pp. 2-10). Los Angeles: University of California, Addison-Wesley Publishing Company.
38. Sakurai J. J. (1994). *Modern Quantum Mechanics*. Translated by: Dr. M. Alimohammadi, Dr.H.R. Moshfegh. Revised Edition, San Fu Tuan; Editor, (ch. 1, pp. 17-26). University of Havai; Manua, Translated Published by: publishing institute's University of Tehran.
39. Sakurai J. J. (1994). *Modern Quantum Mechanics*. Translated by: Dr. M. Alimohammadi, Dr.H.R. Moshfegh. Revised Edition, San Fu Tuan; Editor, (ch. 3, pp. 193 –204- 212). University of Havai; Manua, Translated Published by: publishing institute's University of Tehran.
40. Sakurai J. J. (1994). *Modern Quantum Mechanics*. San Fu Tuan, editor, Revised Edition, Stuart W, Johnson, Sponsoring Editor. Jennifer Duggan, Assistant Editor. Roy Logan, Manufacturing Manager. (ch. 3, pp.152-162 -168). Los Angeles: University of California, Addison-Wesley Publishing Company.
41. Sakurai J. J. (1994). *Modern Quantum Mechanics*. San Fu Tuan, editor, Revised Edition, Stuart W, Johnson, Sponsoring Editor. Jennifer Duggan, Assistant Editor. Roy Logan, Manufacturing Manager. (Chapters: 5, 6, 7). Los Angeles: University of California, Addison-Wesley Publishing Company.
42. Sakurai J. J. (1994). *Modern Quantum Mechanics*. Translated by: Dr. M. Alimohammadi, Dr.H.R. Moshfegh. Revised Edition, San Fu Tuan; Editor, (ch. 5,6,7, pp. 400 ...). University of Havai; Manua, Translated Published by: publishing institute's University of Tehran.
43. Shahshahani S. (1997). *Differential Mathematics and Integral*. 1388, Second Edition, Seventh Published, Second Volume (ch. 7, pp.398-399). Tehran: Fatemi (published centre).
44. Suyerli Qaffari Y. (NGD). (1996). *Burasi Anam Yuvasi*. Tehran: Əndişə no.
45. Taha E. (1385” 2007). *NECE YAZAQ?; Azərbaycan Türkcəsində Yanlışlıqlar Sözlüyü*. Yarpaq Kitablari.
46. Thomson M. (2013). *Modern Particle Physics*. First Published, University of Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
47. Wald R. M. (1994). *Quantum field theory in curved spacetime and black hole thermodynamics*. University of Chicago Press.

48. Weinberg S. (1995). *The Quantum Theory of Fields I: Foundations*. Cambridge University Press.
49. Wheeler John, A. (1990). *A Journey Into Gravity and Spacetime, Scientific American Library*. (ch. 2). San Francisco: W. H. Freeman.
50. Will, Clifford M. (1993). *Theory and experiment in gravitational physics*. (sec. 2.4). UK: Cambridge University Press.
51. Yvonne Choquet – Bruhat. (2015). *Introduction to General Relativity, Black Holes and Cosmology*. French Academy of Sciences, Paris, and the American Academy of Arts and Science, First Edition, Oxford, United Kingdom: University Press.
52. Zare Şahmərəsi P. (1387 ; 2008). *Şahmarasi sözlüğü (Türkəe – Farsca), Azərbaycan Türkcəsi – Dəri*. Təbriz: Əxtər.
53. Zare Şahmərəsi P. (1388 ; 2009). *Şahmarasi sözlüğü (Farsca – Türkəe), Dəri - Azərbaycan Türkcəsi*. Təbriz: Əxtər.

Səmposyuzum, Kongrə, Bildiri:

54. Berger M. (2000). *Riemannian Geometry During the Second Half of the Twentieth Century. University Lecture Series, 17*, Rhode Island: American Mathematical Society.
55. Dəryayi Göki M., Suerli Qaffari, Y.(NGD). (1398 ; 2019, Yaz Termi). *Notrino Seminari. Partikül Dərsinin Seminari*. Təhran: Tərbizət Mudərris Universiteti (TMU).
56. Həsənlı M. R., Xəndan, F. (1398 “ 2019, Yaz Termi). *Higz Bozon – Bozonların Kehrə ya Cirm tapması seminari. Partikül Dərsinin Seminari*. Təhran: Tərbizət Mudərris Universiteti (TMU).
57. Suerli Qaffari Y. (NGD). (1398 ; 2019 – 2020, Payız Termi). *Qətiyyətin Ədəm Əsli Seminari, Modern Kuvantomi Mekanik (1) Dərsinin Seminari*. Təhran: Tərbizət Mudərris Universiteti (TMU).

Diğər Qaynaqlar:

58. Ağamir S. M. F. (1398 ; 2019, Payız). *Riyazi – Fizika term dərsi*. Təhran: Təhran Bilim Yurdu (UT), Fizika Kaleci.
59. Bakui Ə. (1397, 1398, 1399, Payız və Yaz Termi). *Modern Kuantum Mekanik (1,2), Kilasın Dərsi Əl Yazma Cüzvəsi*. Təhran: Tərbizət Mudərris Bilim Yurdu (TMU).
60. Bakui Ə. (1397- 1398, Payız və Yaz Termi). *Modern Kuantum Mekanik (1,2), Kilasın Dərsi Əl Yazma Cüzvəsi*. (3: ilki). Təhran: Tərbizət Mudərris Bilim Yurdu (TMU).
61. Bakui Ə. (1397, 1398, 1399, Payız və Yaz Termi). *Modern Kuantum Mekanik (2), Kilasın Dərsi Əl Yazma Cüzvəsi*. (Qat: 5,6,7). Təhran: Tərbizət Mudərris Bilim Yurdu (TMU).

62. Bəyani H. (1396). Basic Physics. Advance Training Multi Media System. (Version 1.0., 1, Birinci Dərs). Tehran: Mer'at Səadət.
63. Əliməhəmmədi M., Bakui, Ə. (1384-1385). Modern Kuantum Mekanik (2), Kilasın Dərsi Əl Yazma Cüzvəsi. Tehran: Tehran Bilim Yurdu (UT).
64. Əsgəri Ə. Ə. (1397 ; 2018, Payız Termi). Kilasik Electrodinamik, Kilasın Dərsi Əl Yazma Cüzvəsi. (Muqəddəmə isə Qat. 1, ilk). Tehran: Tərbiyət Mudərris Universitəti (TMU).
65. Əsgəri Ə. Ə. (1397–1398 ; 2019, Yaz Termi). Cazibə1 (Greviti 1), Kilasın Dərsi Əl Yazma Cüzvəsi. (Qat. 1, ilki). Tehran: Tərbiyət Mudərris Universitəti (TMU).
66. Fəthi M. (1396). Analytical Mechanic. Advance Training Multi Media System. (Version 1.0. ,Cüzvənin ilki). Tehran: Mer'at Səadət.
67. Fizika Departmanı. (1398 ; 2019, Payız). Bilimsəl Konuşma. Bunlara Şamil Olmuş: Öyrətmən Ustadlarda; Dr. Rəsul Məlek Fər, Dr. İsmail Saivər Iranizad, Dr. Əli Bakui, Dr. Əhməd Yəzdani, Dr.Elnaz Irani, Dr. Zəhra Şu[o]mali, Dr. Məlihe Qudrət, Dr. Reza Əbbaspur təmicani, Dr. Şəhrox Pərvizi. Doktora Öyrəncilərində: Dr. Meysəm Tusi, Dr. Arif Muntəqemi, Dr. Muctəba Şəhbazi, Dr. Nuşin Əlinejadi. Tehran: Tərbiyət Mudərris Universiteti (TMU).
68. Gəffarpurdamənab İ. (1398 ; 2019, Payız). Qonuşma isə musahibə. Tikinti Muhəndesi Məmurı Quvvə Qəzaiyyə də. Tehran.
69. Hatəmi Y., Məhəmmədi, N. (1374-1375 ; 1375 - 1376). İngilizcə Öyrətməninin Cüzvəsi. Təbriz; Həştəri: Sərəskənd, Kovsər Dəbirestani.
70. İzzət Şuar Ə., Vala Nejad. (1373-1376 ; 1376). Fizika Öyrətməninin Cüzvəsi. Təbriz - Tehran, Həştəri - Rubat Kərim: Sərəskənd-Gülüstan, Kovsər - Kovsər 2 Dəbirestani.
71. Məs'udi Ə. (1396). Basic Physics and Mathematics. Tehran: TV Training Programs and Multi Media Training System. <https://amirmasoudi.org>
72. Muqəddəsi S. R. (1398 ; 2019 – 2020, Payız termi). 2 inci Riyazi kors, Kilasın Dərsi Əl Yazma Cüzvəsi. Tehran: Teknolojik Şərif Ünitəriteti.
73. Muqəddəsi S. R. (1398 ; 2019 – 2020, Payız Termi). 2 inci Riyazi korsuunda olunan qonuşma isə musahibə. Tehran: Şərif Yordamlıq Bilim Yurdu.
74. Muntəqemi A. (1397 – 1398 ; 2018-2019, Payız termi). Termo Dinamik isə İstatistik Mekanikın Temrin Həllinin Ustadi, Qonuş isə Fizikal saya dəney. Tehran: Tərbiyət Mudərris Universiteti (TMU).
75. Nəcəfi xah. (2021; 1399). Tehran: Elm o Sən'ət e İran. <https://images.app.goo.gl/XucZXyJKvhmsnLm67> , <https://images.app.goo.gl/Q4CdN58roysBGjq39>

GRAMHO.COM/explore-hashtag/ريمان

InstagramPosts-Gramho.com, CosmologyInstagram

<http://lang.b-amooz.com/en/grammar/course/5573/place-of-adverbials>

76. Pərvizi Ş. (1397–1398 ; 2019, Yaz Termi). Partikl, Kilasın Dərsi Əl Yazma Cüzvəsi. Tehran: Tərbiyə Mudərris Universiteti (TMU).
77. Rahvar S. (1398 ; 2019 – 2020, Payız). Uzay Bilim Dərs Kursu (Kazmology). Tehran: Şərif Bilim Yurdu.
78. Shafiee A. (1396). Electro Magnetics Multimedia Training System. Saveh: No Negaresh.
79. Şəhbazi Birilyan M., Əbbasi, M. H., (1398 ; 2019 – 2020, Yaz Termi). Cazibə (Grəviti), xüsusi Grəviti sorun rəf'i Öyrətməni. Tehran: Tərbiyə Mudərris Bilim yurdu (TMU).
80. Şəhbazi Birilyan M., (1398 ; 2019 – 2020, Güz Termi). Bilimsəl Qonuş. Tehran: Tərbiyə Mudərris Bilim yurdu (TMU).
81. Təyyəbi. (1373-1376). Mətematik; Cəbr, ... Öyrətməninin Cüzvəsi. Doğu Azərbaycan; Həştəri: Sərəşkənd, Kovsər Dəbirestani.
82. Tusi M. (1398, Payız). Kilasik Electro Dinamik Dərsinin Təmrin Həllinin Ustadi, Bilimsəl Qonuş. Tehran: Tərbiyə Mudərris Universiteti (TMU).

SUMMARY

Yaşıl Suyerli Qaffari

University of Guilan

About a few Subject: Straighen into Vertical Style, Cartesian coordinates, Dimension – Two dimension and Multi Dimension, Özek – Vector – Dingil, Derlem- Set- Collection, General Relativity, Force – Geometry – Three Dimension Space, Velocity

In this paper some issues are inquired. The question is; How Descartes's Cartesian Coordinates is converted while the vector's places, is changing. The response is so; Adding the vector, is explaining with knotting axle to mass, so that; the places will be

changing via straighten into vertical style rule. Depends on this, some researchers are interviewed. In the result depends on these, the extant's dimensions are discussed; the Özek is depending to the[kind of incomparable]two, The Vector and the Mass is depends on the three. These are inquired with; Mathematical, Physical and the Philosophical circumstances. And also the Riemann's say, about the Geometry and Force comes important. This obtains in result; the Force only can be in Three Dimensional existent. In Two, there isn't Force. The Newton's inquired Force; comes into this inquiry. The rule about more than Two[Existents], returns to the Two Dimensions. It means; the world without mass's existent. With posing the Einstein's General Relativity say, about Light Curvature; this is discussed; the total Velocity – Innately Vectorial – must be changed. It means; the velocity should be come; up or go; down. It means, its movement obtains acceleration. These are obtained from my article's inquiry and its reasons.

Key Words: *Straighten into Vertical Style one, Dimension – Two dimension and multi Dimension two, Özek – Vector – Dingil three, Derlem- Set- Collection four, Force – Geometry – Three Dimension Space five, Velocity six.*

Резюме

Yaşıl SUYERLİ QAFFARİ

Яшил Суерли Каффари

Университет Гилян

О некоторых Темах: Выпрямление в Вертикальный Стилъ, Декартовы координаты, Измерение – Двумерное и Многомерное, Özek – Вектор – Дингиль, Дерлем – Набор – Коллекция, Общая теория относительности, Сила – Геометрия – Трехмерное пространство, Скорость

В этой статье рассматриваются некоторые вопросы. Вопрос в том; Как преобразуются декартовы координаты

Декарта при изменении положения вектора. Ответ таков; Добавляя вектор, мы связываем ось с массой, так что; места будут меняться с помощью выпрямления на правило вертикального стиля. В зависимости от этого некоторые исследователи опрашиваются. В зависимости от результата обсуждаются существующие размеры; Ёзек зависит от [вида несравнимых] двух, Вектор и Масса зависят от трех. Они запрашиваются с; Математические, физические и философские обстоятельства. И также важное значение имеет высказывание Римана о Геометрии и Силе. Это получается в результате; Сила может быть только в Трехмерном существовании. Во Два нет Силы. Исследуемая сила Ньютона; входит в этот запрос. Правило о большем, чем два[существующих], возвращается к двум измерениям. Это значит; мир без массы существует. С постановкой общей теории относительности Эйнштейна говорят о кривизне света; это обсуждается; общая скорость — врожденная векторная — должна быть изменена. Это значит; скорость должна прийти; вверх или идти; вниз. Значит, его движение получает ускорение. Они получены из исследования моей статьи и его причин.

Ключевые слова: Выпрямление в Вертикальный Стиль один, Измерение – Двухмерное и многомерное два, Ёзек – Вектор – Дингиль три, Дерлем-Сет – Сбор четыре, Сила – Геометрия – Трехмерное Пространство пять, Скорость шесть.

UOT: 502.539.57.

Leyzer le Grifit deneylerine teze açılar

Y. Suyerli Qaffari

Gilan Universiteti

Bu məqalə varlıqda olan iki nəsnənin bir maddəyə ya bir nəsnəyə toqquşmasının ya yavaşca bir birlərlə üz bə üz olub dəyməsinin araşdırır. İlk də leyzer də, fotonun bir sıra maddələrə salıb dəydirməsinin isə maddə də olan etgilər isə necəliklər, araşdırılır. Bu önəmli olur ki nəsnə də ya təadol qatışır ya tərpəşmə elektronlarda önə çıxır ya dağılma dənədə önə gəlir ya heç təğyir törənmir. Ya gərək dənəylə necəlik, araşdırılsın. Sonra Grifit dənəyində, kapsullu ölü bakterilərin, kapsulsız bakterilərə təbdil olması araşdırılır isə sonucu çözülmür. Adım bu dənəydən alınan sonuc yəni bilimsəl biyoloji dünyasında qəbul olunan sonuc, qəbul olmamalı olur yəni doğru bu dur ki motasiyon bu təğyiri törəyir dənəy də olan durum da. Bu önəmli olur ki bunun bilim sahəsində isə yaşam isə ilayda önəmli sonucları olub isə ola bilər.

Açar sözlər: Leyzer, Grifit Dənəyi, Mutasiyon, Təadol, Durum, Nəsnə

Leyzer Üçin Təzə Açılar

Bildiyimizcə yəni indiki adı yaşamımızda gördüyümüz bildiyimiz isə bilimsəl fizikaya ilgili, leyzer bir texniki alətdir ya dəzgahdır ki bir cürə işığı bir tərif olunan fərekanslarda ya dalğa uzanmasında özündən sate edir ya dışarıya verir. Bunun tohid ya düzəlməsində bu deməli olur ki; bir foton ya bir sıra foton bir sıra maddələrə salanda ya atanda, bu leyzerdən çıxan işıqlar yapılır [1, 2]. Bu məqalənin açısı bunun mexanizmi üçündür. Bunun mexanizmi belə olur ki, leyzer də atılan foton, maddənin təadolun qatışdırır, maddə təadolun yerinə qəyətərmək də, bu artıq işığı özündən sate edir ya dışarıya verir. Leyzerin tocihinə böylə söylənib fizika bilimində ki, foton, maddənin elektronun öz tərəzindən yuxarıya aparır, onun yeri təadolsız olaraq, aşağıya gəlir yəni yerinə və bu gəlişdə yuxarıda olduğu tərəzin enerjisi foton durumunda eşigə ya dışarıya çıxır [1, 2]. Bunun düzliğin deməgə elektronun doğru yerin görməliyik ki doğrudan belə olur ya yox. Ancaq bunu qətiyyətlə

deyə bilərik ki dərləmin özəlliyindən enerji maddəyə bağlı yerlərdə əyləşir. Bir sıra qurallarla da yer bə yer olur. maddəyə bağlıdır və C^2 cəmiyyəti sürətinə. Bu ki doğru böylə ola bilər ya yox, usul da bəhs oluna bilər. Ancaq, təbiət quralları bu gərəkliliyi göstərmir. Yalnız bu yetərli ki; təadul qatışır. Ya enerji ya maddə qanununda olan bəqə qanunu bir yerdə, üzə çıxır; oda məkan isə kəhrə qonusunda, yəni uzay isə enerji üzərində. Yəni, fotonun girişi enerji ya maddənin bəqasının qatışdırır, ancaq, atomun sabit məkanı uzayında, bir təgəyir törənir. Bir nəsnə girişi olur ki sistemin təadulu hər nə təhər olursa, qatışır. Geyre mustəqim, ola bilər bəqə qanunu üzə çıxsa. Ancaq necəliyini ya qətiyyəti olmayan hələlik, dəneysiz söyləyə bilmərik. Hər halda, bir sistemin təadulu vurulanda, doğa quralları gedişi, təadulu qəyətərməyə əlləşir. Artıq foton ya təzə gələn foton, çıxmalı olur. buna sıxma və ötürmə ya yığıb açmaq, gərəkliliyi olur doğa quralı da. Doğa bunu söyləyir. Usul quralı bu olur. bu üçün fizika da və beysik bilimdə ayrı ayrı, bilimlərə də yetişə bilərik. Hər halda, bu fizika da bilinib ki foton cəzbə, eşbə olmağın möhitə ya çevrə gərəkliliyi olur. bu bilinmiş, ancaq mexanizmi üçün söylənən bəhsə təvəccüh etməliyik.

Söylənən durumun kolli ya ayrı ayrı necə olan durumları ya mexanizmləri belə olur:

Yığıb açmaq, fotonun elektronları arasında, dənədən dənəyə eşik ya elektronları olan çevrəyə, enerji təbəzəllərinə girəndə, ola bilər. Yəni foton bu duruma girəndə atılıb salına.

Tərpəşmə, bir çağda bir durum da ola bilər, ki foton, düz elektron üstünə düşsə.

Dağılma, bir durumda olar ki, foton dənəyə salına.

Sifir təgəyirli olan durum, bir durum da olar ki, foton düz təbəzəllərin üstü yəni atom ya yonun ətrafına yerinə düşsə.

Başqa durumlarda, dənəylərlə tanınır bilər. Ancaq sınıyan usul bəhslə belə ki söyləndi deyilə bilər. Örnəkdə;

Bir enerji təbəzəllərində elektronları arasına foton salınsa, bunun necə olacağı dənəylə bilinə bilər.

Grifit Dəneyi Üçün Təzə Açıqlar

Grifit dəneyində, söylənib ki kapsullu ölü bakterilər, kapsulsız bakterilərə transfer olurlar, genetik maddələri onlara transfer tapır ya transfer olur. və kapsullu bakterilər düzəlir. Ancaq bu qəti qəti olur. ölü bir maddə ya nəsnə təyir icad etməz. Kapsullu ölü bakterilərin genetik və geyre genetik maddəsi, kapsulsız bakterilərdə transfer icad edir və kapsullu bakterilər yapılıb ya düzəlir. Yəni, kapsullu ölü bakterilərin genetik ya geyre genetik maddəsi, kapsulsız bakterilərdə, özəl durum törəyir bir cürə transferin icad olmasına. Bunun önəmli tarix ya ildə bilinir. Bu transfer ya belə transferlər insanların böyük olaylarında rol olub. Adəm ebləşərin xalqından ya törənməsindən tutdu ta qəddis Uza Məryəm atasız uşaq gətirməgində, ya Məhəmməd rəsulullah la eşi Həzrət Xədicə ye Kobranın qızı Fatimənin cocuqlarına ata olmağına Həzrət Əli yerinə yəni Fatimə Zahra nın kişi ya erkək cinsiyətli doğmaq ya tohid meşləvazemi olmağı bir sıra cinsi nutfəsinə, kollən transfer quralıyla ola bilər.

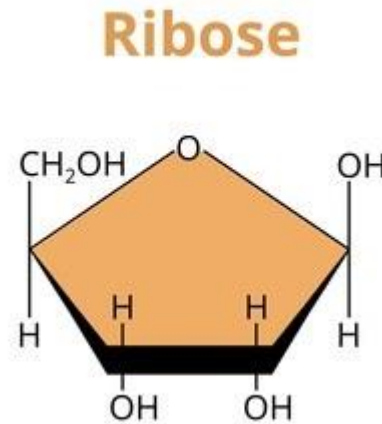
Transferlərdən bu nuktəni təcrübə isə usul bilimizdən bilirik; transferlər təsaduf da icad olur. Yəni bir insan tarixdə, durmayıb transferlərin başında ki bir bir usul transferləri seçə isə onları qabağa aparır. Transferlər bütün tarixdə özləri doğulmuş icad olublar isə heç insan onları idarəetmə etməyib yəni əsasən transferlərin, hansı durumda icad olmasın bilməyib ki onları qabağa aparır. Qalsın ki insanlar ölümlə qurtulurlar dünyaları. Qalanları ya tarix boyu olanları yox ki transfer qabağa aparır. Dərləm özü doğulmuş da təsaduf transferləri qabağa aparır. Ancaq transferlərdə, bu nuktəni bilməliyik ki, transferlərdə, özəl durumlar, transfer icad etməyə bir cins ya bir nö' maddə ya nəsnədə əsasli dirlər. Yəni bir özəl şərait ki maddə ya nəsnə onda qərar tapır, transferə əsasli isə təməlli olur.

SARS CoV2 nın motivləri isə bioloji dərşmələri üzərində

Bu virus ki dünyada korona virus ayılmasından tanınır, tanıdığımız təkin bir virus dır ki müsbət pelaritəli olan “ RNA” lərdən dır. Yəni kollən viruslar, “RNA” li olan mülkullərdən qurulublar. Tanınmış çoxlu bu dur. Bu “RNA”lərə də bioloji bilinən bu dur ki; “Asid ya Əsid Nukleik” ən önəmli mülkulu dır qurumunda ki nukleotidlərdən yapılıb. Bu nukleotid, “RNA”, da bunlardan qurulur:

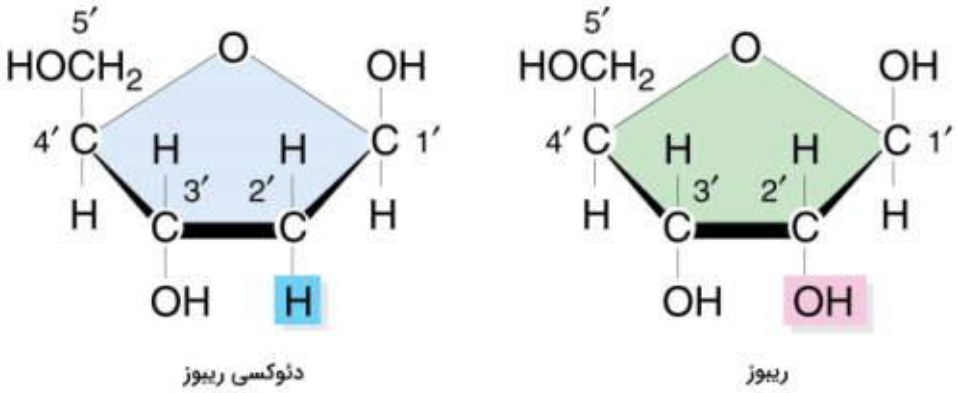
Bir dənə nuklootidi baz, bir dənə beş - 5 - karbonli pəntoz - ki RNA da riboz dir - , bir dənə fosfat gurupu ki bir ta üç , 1-3, fosfat dan qurulub. Bu quruluş, “DNA”lərin nuklootidlərilə bir olur. ancaq “DNA” də, riboz yerinə, deoksi riboz var. Bu deoksi ribozda, bir dənə Oksijen ətomi az olur.

SARS-CoV-2 virusu gəşə’li viruslardan dır. Yalnız bu üçün yox, ki quruluşunun, “RNA” ının yanında, porotein var ki Amino Əsid birimlərindən yapılb, bu üçün də ki gəşəsi var, çoxlu KOROMOZOM təkin bir nəsnə ona deyə bilərik. Ancaq hətta bu gəşə da olmasaydı, bunu Koromozom təkin adlaya bilərdik. Koromozom ancaq, DNA lara təriflənir, hal bu ki, virus da özəlliklə bu virus, “RNA” dan qurulub. “RNA” təkində, onun qəndi, Roboz di, Deoksi riboz yox ki “DNA” lərdə mocuddi. Yani bu (Şəkil 1):

Şək. 1: Riboz

[3] ki fərqi, “DNA”ın Deoksi ribozla, belə olur (Şəkil 2):

Şək. 2: Riboz (sağ) la Deoksiriboz(sol)

[4] Beləliklə, SARS-CoV-2 nın virusu, koromozom tək virus di ki qəndi Riboz ola ola, ancaq gəşali dır isə koromozomlara yaxınlaşır.

Quruluşunda mutaliələr belə bilindirib [5, 6]:

Yarqan yerində dörd - 4 - Əsid Aminə ya Amino Əsid ya Əsiddən qurulub ya yapılıb ki Baz ya Qəlyə özəlliği ya xasiyəti vari ki virusun xəstəlik yapması üzərində önəmli rolu var. Bundan suvay

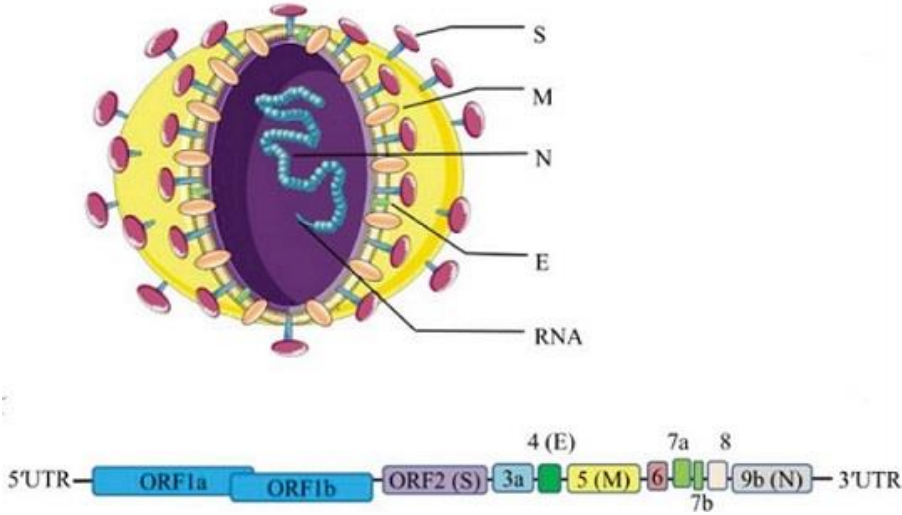
Replicase ORF1ab jen bu virusun önəmli quruluşu dır [5].

Şək. 3: SARS-CoV2 virusun xətti tədqiqi

SARS-CoV2 virusunun düzelişi;

Nucleocapsid (N) jen, Membrane (M) jen, Envelope (E) jen, Spike (S) jen, ORF1ab jen [6].

Şək. 4: SARS-CoV2 virusunun görünüm və xətti izahı

Jenomi “RNA”, “N” poroteinində olur [6].

Korona virus dərmanı üçün çox bilimsəl məqalələr yazılıb ki biri də mənim öz yazdığım məqalədir [7]. Önemli nuktələrdən, bu virusun dərmanında, onun koromozom tək isə gəşəli olmasıdır ki onu yukaryotlara yaxınlaşdır. Yəni bu virusun dərmanında, gəşəni aradan aparmaq önemli dərmanlardan ola bilər. Virusun motiv olması da önemli nuktələrdən dir. Dərman üzərində, sabit isə motiv olmayan yerlər gərək tuşlana. Hər halda, virusun motiv olması bəis olub, düzələn vaksənlər əməldə elə oğurları olmaya və hələdə bu virus xəstəlik yaraldıb dünyada həttə ölüm tələfatı icad edir.

Nəticə

Leyzer də, maddə ya nəsnənin əksoləməli, təadol, dağılma, tərpəşmə ya təğyirsiz olur ya dəney gərəkli olur maddə ya nəsnə də olan etgi ya əksoləməli bilməyə.

Adəm Ebolbəşər də olan motasiyon üçün bunu deyər bilərik ki, ədyanın deyişi isə gəçmiş etgilərdən bildiğimiz cə, Adəm bir cürə torpaq ya topraq dan törənir. Usal bu ki; Adamın təməl nəsnəsi, ali ya bir

sellullu mikroblardan ari olan torpaq ya torpaq dan olursa, torpaq da olan mulkul isə ətomların, sellullu insan ya adam cinsinin jenetiki durumuna çönməsi, neçə motasiyonla ola bilər. Ancaq, həmin doğal torpaq təməl olursa ki bir sıra mikro organism də hər torpaq da var isə bilirik hər doğal torpağın özəl iyi özəlliklə su ona vurulsa, onun mikro organismləri üçün olur, bu doğal torpaqda bu motasiyon gərək biraz azala. Yani te'dadi azalar. Ancaq, mikro organismdən ari olan torpağa təbi'i ki neçə motasiyon artıqdan gərəkli olur. çün mikro organismsiz torpaq da olan nəsnelərdə ki ətom isə mulkullar dır, DNA isə RNA mulkullari yox, belə olanaqli sellulun törənməsinə neçə motasiyon bir özəl durum da gərəkli olur. Bu təbiətin adi qorali dır, var isə doğa da hər gün olanaqli. Biyoloji- jenetik- mikrobiyoloji bilimlərində də tanınmış dəneylənmiş isə sabit olan bilgi dir.

Ancaq hangi durum, bu motasiyonlari bu motivlərdə yapıb isə düzəldə bilər, bəhs olmalı. Hərhalda olub isə olan durumlardır. Yani məhsur durum değıl. Bilimsəl durum dir, durum ya şərayətə bağlı ki necə hansı motasiyon ola bilər, necə ki Grifit dəneyində ölü kəpsullu bakterilərin, kəpsulsız bakterilərin yanında olanda, kəpsulsızların kəpsullu olmasına durum törəyir. Yani bu motasiyona durum törəyir. Yani, çeşidli durumlardılar ki, çeşidli motasiyonlara olanaq törəyir. Bir sıra özəl durumun olmasına, olanaq olanda, bu ya o durumlarda, bir sıra motasiyonlar icad olur. Bu durumların təməlli olmasın, iki musavi nəsəni çeşidli durumlarda qərar verməsindən ki bir durumda, bir motasiyonun olmasın olanaqli bilmişik, düşünə bilərik. Ancaq usal bu ki, motasiyon ya nəsənlərin zatlarının bir təhər fərqlərindən icad ola bilər yani həman nəsənlərdən ki biz onlari bir cinsdən bilirik, ya da yalnız durumların özəlliyinə bağlı ola bilər. Ola bilər ki həm durumlar motasiyonda özəl ola motasiyon icad olmağa, həm bir nəsənənin, zatında özəl olanaq ya durum olmaqdan, motasiyon icad ola, hal bu ki ayri bir nəsənlə, bir cinsdən tanınır yani bir noe maddə ya nəsəni tanınırlar. SARS-CoV-2 ya Korana virusunun motasiyonları da ki çeşidli motasiyonlarıla, neçə cürə Korona xəstəliyi örnəkdə Delta ya Omikron təkin müxtəlif koronalar icad eliyib, bu qonuda mutaliə olub örnək ola bilər ki motasiyonlarıla, dərmani vaksənlərin oğurlu olmağına, mane' düzəldib ya yaraldıb.

ƏDƏBİYYAT

- [1]<https://blog.faradars.org/%D9%84%DB%8C%D8%B2%D8%B1-%DA%86%DB%8C%D8%B3%D8%AA/>
- [2]<http://daneshnameh.roshd.ir/mavara/mavara-index.php?page=%D9%84%DB%8C%D8%B2%D8%B1>
- [3]<https://www.shutterstock.com/image-vector/2d-vector-molecular-structure-monosaccharide-ribose-1973356220>
- [4]<https://blog.faradars.org/%D9%86%D9%88%DA%A9%D9%84%D8%A6%D9%88%D8%AA%DB%8C%D8%AF-%DA%86%DB%8C%D8%B3%D8%AA/>
- نوکلئوتید چیست؟ — به زبان ساده - مجله فرادرس
<https://blog.faradars.org> ›
- [5] Hojabr Rajeeoni A, Mehrbod P. Molecular Structure of SARS-CoV-2 Virus and the Proposed Related Drugs. J Arak Uni Med Sci. 2020; 23 (5) :614-631.
<http://jams.arakmu.ac.ir/article-1-6323-fa.html>
https://www.academia.edu/49066167/Molecular_Structure_of_SARS_CoV_2_Virus_and_the_Proposed_Related_Drugs?email_work_card=view-paper
URL: <http://jams.arakmu.ac.ir/article-1-6323-en.html>
- [6] Agharezaee N, Forouzesh F. SARS-COV-2: History, Genetics, and Treatment. J Arak Uni Med Sci. 2020; 23 (5) :666-685.
http://jams.arakmu.ac.ir/browse.php?a_id=6343&sid=1&slc_lang=fa&html=1
<http://jams.arakmu.ac.ir/article-1-6343-fa.pdf>
URL: <http://jams.arakmu.ac.ir/article-1-6343-fa.html>
- [7] <https://yashilqaffari.blogspot.com/2021/09/sars-cov-2-kovid-19-ya-korona-virus-n.html>
- [8]<https://www.sadrilaser.com/bLog/%D9%84%DB%8C%D8%B2%D8%B1-%DA%86%DB%8C%D8%B3%D8%AA%D8%9F/>

- [9] Bertolotti, Mario. The History of the Laser. Institute of Physics, 1999, trans. 2004.
- [10] Bromberg, Joan Lisa. The Laser in America, 1950–1970. MIT Press, 1991.
- [11] Wilson J., Hawkes J.F.B. Lasers: Principles and Applications. Prentice Hall International Series in Optoelectronics, Prentice Hall, 1987.

Y.Suyerli Qaffari

Some New shines about Laser and Griffith's experiment

This article study about two existence object on the matter or existent. These can be extensive or quite. First, the photon and its using in the Laser is been the case for research. Its effect on the matter or existent can be harmony, emission for core or moving for electrons or nothing. Some situations need to examination. Second subject is revision about Griffith's experiment on the dead Bacteria with capsule and bacteria with no capsule. Scientists think wrong about this event. The mutation is what that has been occurred. This can be occurs on some situations. It means, it depends on the condition. And some motive existents can be created.

Key Words: Laser, Griffith's experiment, Mutation, Harmony, Condition, Object

Я.Суерли Каффари

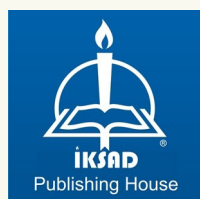
Немного нового об эксперименте Лазера и Гриффита

Эта статья исследует два предмета существования на материи или существующем. Они могут быть обширными или совсем. Во-первых, фотон и его использование в лазере были предметом исследований. Его воздействие на материю или сущее может быть гармонией, излучением ядра или движением электронов или ничем. Некоторые ситуации нуждаются в проверке. Вторая тема —

пересмотр эксперимента Гриффита над мертвыми бактериями с капсулой и бактериями без капсулы. Ученые неправильно думают об этом событии. Мутация – это то, что произошло. Это может происходить в некоторых ситуациях. То есть зависит от состояния. И некоторые мотивы могут быть созданы.

Ключевые слова: Лазер, Эксперимент Гриффита, Мутация, Гармония, Состояние, Объект

ISBN: 978-625-378-257-3